

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU**

**KIRSAL ALANDA KADININ
GÜÇLENDİRİLMESİ VE KIRSALDA KADIN
GİRİŞİMCİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ
KONULU ALT KOMİSYON TUTANAKLARI**

Tarih: 12 Ekim 2017 Perşembe

12 Ekim 2017 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.06
BAŞKAN: Emine Yavuz GÖZGEÇ (Bursa)

BAŞKAN – Değerli katılımcılar; Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonumuzun toplantısına hoş geldiniz.

Biliyorsunuz, ülkelerin kalkınmasında tarımsal üretimin ve iş gücünün verimli hâle getirilmesi hayati rol oynamaktadır. Kırsal hayatın sürekliliğinin sağlanmasında en önemli rolü kırsalda yaşayan kadınlar oynamaktadır. Ülkemizin üçte 1'i kırsal alanda yaşıyor ve bu kırsal alanda yaşayanların çoğu da kadınlarımız. Bu nedenle, biz kırsal alanda kadının güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Elbette ki bu güçlendirme her alanda olmalı, eğitim, sağlık, kamusal hizmetlere ulaşım, tarımsal üretim, girişimcilik, pazarlama, örgütlenme, sosyal güvenlik. Elbette ki bakanlıklarımızın bu konuda çok önemli çalışmaları var, Tarım Bakanlığımızın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının. Özellikle kadın çiftçilerin bulundukları yerde eğitilmesinde, eğitim programları verilmesinde gerçekten çok önemli geri dönüşler alıyoruz çünkü bu eğitimler, çiftçi eğitimleri kadınların bulundukları yerlerde yapılıyor ve onlara sadece çiftçilikle ilgili değil, sosyal alandaki konularla ilgili de eğitimler veriliyor. Yine, KOSGEB'in desteklerinde, TKDK'nin desteklerinde kadın kooperatiflerine, kadın girişimcilere pozitif ayrımcılık tanınıyor. Bir proje puanlaması yapılırken eğer bir kadın yöneticisi varsa, kadın girişimci varsa ona daha fazla bir puanlama yapılıyor. Yine, çeşitli bakanlıklarımızın projeleri var. Millî Eğitim Bakanlığının Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün özellikle mevsimlik tarım işçilerinin eğitimi konularındaki projeleri var ama elbette ki biz daha çok yol katedilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bugün burada güzel örnekleri davet etmeyi amaçladık. Bursa Tarım İl Müdürlüğümüzü ve şube müdürlüğümüzü de davet ettik orada yaptıkları güzel çalışmaları da anlatması için. Tabii, sivil toplum kuruluşlarımızın çok önemli olduğunu düşünüyoruz çünkü sivil toplum kuruluşlarımız sahada birebir kişilere dokunabiliyor ve sizlerin hem güzel tespitlerinizi hem de sorun tespitlerinizi, ayrıca çözüm önerilerinizi bugün inşallah dinlemek istiyoruz. Biz bugüne kadar yaptığımız toplantılarda kurumları çağırdık, bakanlıklarımızı çağırdık, bakanlıklarımızın yaptığı çalışmaları dinledik, ziraat odalarımızı çağırdık. Yine Birleşmiş Milletlerin bu konuda çalışmaları var. Uluslararası çalışma örgütlerinin temsilcilerini davet ettik, çözüm önerilerini aldık. İnşallah, toplantılarımız yavaş yavaş sonlanmakta. Bu toplantılar sonucu bir rapor oluşturmayı hedefliyoruz ve bu raporda somut önerilerimizi ilgili bakanlıklara sunacağız ve verimli adımlar atacağımıza inanıyorum. Şimdiden yaptığımız çok önemli tespitler var.

Biliyorsunuz, 15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü, bununla ilgili de Tarım Bakanlığımızın çalışmaları bulunmakta. Ben, bugün, önümüzdeki günler dolayısıyla Dünya Kadın Çiftçiler Günü'nü şimdiden kutluyorum ve her birinize tekrar hoş geldiniz diyorum.

Milletvekili arkadaşlarım da kendilerini tanıtırlar, sonra da sizlerin sunumlarını dinlemeye başlarız.

Buyurun Vekilim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Öncelikle tüm misafirlerimize hoş geldiniz diyorum ve ekip olarak da ekip arkadaşlarımızla tekrar birlikte olmak yeni bir yasama yılında çok güzel, özlemişiz birbirimizi diye düşünüyorum. Yasama yılımızın da Komisyon çalışmalarımızın da hayırlı olmasını diliyorum.

Kırsalda kadın emeğinin değerlendirilmesi, kadının haklarının korunması ve aynı zamanda desteklenmesi gerçekten bizim çok önem verdiğimiz bir durum.

Bu arada, zannediyorum ben başta adımı söylemeyi unuttum, Deniz Depboylu Milliyetçi Hareket Partisi Aydın Milletvekiliyim.

Kırsal alanda kadının güçlendirilmesi bizim için çok değerli bir çalışma. Nihayetinde benim temsil ettiğim il Aydın da bir tarım ili ve tarımla birlikte toprağı işlemek noktasında... Biliyorsunuz ki Aydın inciriyle, zeytiniyle, kestanesiyle, aynı zamanda el emeğiyle, el sanatlarıyla da çok ünlü olan bir il. O nedenle çok önemsiyorum ama sadece kendi ilim açısından değil, batıdan en uçtan doğuda en uca kadar, serhat illerimize kadar, güneyini, kuzeyini, vatanımızın her köşesindeki her kadının emeği, varlığı ve de hakları bizim için çok önemli, çok değerli. O nedenle inşallah güzel çalışmalar ortaya koyarız, güzel projeler ortaya koyarız, var olan projeleri destekleme noktasında inşallah üstümüze düşen görevleri tam anlamıyla yerine getiririz.

Nihayetinde Başkanımızın başta bize ifade ettiği gibi “İnşallah geziler de düzenleyeceğiz.” dedi, inşallah kadınlarımızı oldukları yerde de ziyaret edip emeklerini nasıl değerlendirdiklerini orada da birlikte görür, eksikliklerini, ihtiyaçlarını öğrenir, elimizden geleni Mecliste kanunların düzenlenmesi noktasında yerine getiririz, gelişmelerine yardımcı oluruz diyorum.

Çok teşekkür ediyorum burada olduğunuz için, bilgilerinizi, tecrübelerinizi bizlerle paylaşacağınız için. Başarılı bir toplantı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Vekilim sizden de birkaç söz alalım.

Kendinizi tanıtırsanız?

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Bu toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum ve bütün misafirlerimize de hoş geldiniz diyorum.

Ben kendim bir köylü çocuğuyum, kırsalda doğdum, kırsalda büyüdüm, hâlâ köylerimize kırsal demek gerekiyorsa kırsalla irtibatlarım, alakalarım da devam ediyor. Kırsalda kadınların durumunu rahmetli nenemde, nenelerimde gördüm -büyükannelerimiz yani- annemde gördüm, kendi kız kardeşlerimde –ki biz bacı diyoruz onlara- büyük bacılarımda gördüm, kendi hanımda gördüm. Bizde kadınların bütün işlere, evin bütün geçimine katkısını ortak bir sözle ifade etmek için derler ki: “Kadın erkeğin boyunduruk ortağıdır.” yani hayatı beraber omuzlamışlar ve hayatı beraber yürütüyorlar, tarlada beraber çalışırlar, bağda bahçede beraber çalışırız. Kadının yükü erkeğin yükünden bir anlamda daha ağır çünkü tarlada, bağda, bahçede beraber çalışan kadın; eve geldiğinde de kocasının, çocuklarının, yemeğini kahvaltısını hazırlamak durumunda, evin düzenini sağlamak durumunda. Dolayısıyla eli öpülesi bu kadınlara kim tarafından ne kadar destek verilse azdır. Hayatı, az önce de söylediğim gibi, kadın-erkek beraber omuzlamışız ve en güzeli de budur zaten. Mutluluk da buradan kaynaklanıyor, yaşanan hayatta herkesin bir katkısı olursa hem gelişim hızlanır hem de mutluluk çoğalır. Bu anlamda yeniden bu toplantının hayırlara vesile olmasını diliyor, herkesi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Vekilim.

Nimet Hanım, siz de kendinizi kısaca tanıtır lütfen.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIN VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ - Herkese merhabalar. Nimet Kaleli, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim, Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığında Kırsalda Kadın Hizmetleri Koordinatörüyüm.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun altında böyle bir komisyonun kurulmuş olması öncelikle beni çok memnun etti. On dört yıla yakındır kırsalda kadın üzerine çalışma yapan bir kişi olarak gerçekten kırsaldaki kadınların sorunlarını yasal ortamlarda çözüme ulaştırabilmek için çaba

sarf etmemiz hepimizi çok memnun edici oldu. Bu arada tabii, sahada, alanda da çok fazla bulunmamız nedeniyle bu Komisyonun etkilerini biz oralarda da görmeye başlıyoruz. İnşallah sıkıntılarımız, sorunlarımız ya da çözülmesi gereken birtakım problemlerimiz varsa yazacağımız, ortaya koyacağımız raporlarla birlikte çözüme ulaşır diye düşünüyorum.

Burada, tabii, aslında bir iş birliği söz konusu. Geçen dönemde de pek çok kurum ve kuruluşlarla bir arada olduk, kırsalda kadına yönelik en azından bir farkındalık oluşturduk ve bundan sonraki çalışmalarda da giderek bu farkındalığın artacağını düşünüyoruz. Biz el birliği ve iş birliğiyle kırsaldaki kadınların gücünü, emeğini ve birlikte çalışma duygusunu daha da artırabileceğimize kesinlikle kanaat getiriyoruz. Biz Tarım Bakanlığı olarak her zaman kırsaldaki kadınların yanında olduk, olmaya da devam ediyoruz ama şu anda sizlerle birlikte, kurulan bu Komisyonla birlikte gücümüze güç de katmış olduk. Şimdiden destekleriniz için, önerileriniz için teşekkür etmek istiyorum. İnşallah önerilerinizin de raporlarımıza girerek kadınlarımız için fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Öncelikle Komisyon Başkanına ve tüm Komisyon üyelerine çok teşekkür ediyorum böyle bir komisyonda Başkanlık edip sorunlarımızla ilgilendikleri için. Sizlere de katkılarınızdan dolayı teşekkürler.

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Hoş geldiniz.

Komisyon 2009 yılında kuruldu, kurulduğundan bu yana bu Komisyonun yasama uzmanıyım. Burada sivil toplum kuruluşlarımızın görüşleri çok önemli çünkü sizin görüşleriniz doğrultusunda öneriler oluşturuluyor ve aynı zamanda da Türkiye Büyük Millet Meclisinin hafızasında yer alıyorsunuz çünkü buradaki tutanaklar ilelebet kalıyor ve hafızasında sizin görüşleriniz de yer alıyor, o yüzden sizin görüşleriniz çok önemli.

Tekrar, geldiğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Çok teşekkür ediyorum.

ANGİKAD GİRİŞİMCİ İŞ KADINLARI VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI R. YEŞİM BELLİ – Çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle geç kaldığım için özür dilerim, girişin bu kadar kalabalık olduğunu düşünemedim, daha önce rastlamamıştım bu kadar yoğunluğa.

ANGİKAD Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği Başkanıyım. Bir sunum hazırlayamadım dün yurt dışından döndüm ama genel anlamda kırsal alandaki kadınlarımızın gelişimine, desteklenmesine yönelik bu çalışmayı gördüğümde gerçekten çok mutlu oldum. Bizim ANGİKAD olarak bugüne kadar kırsal alanda bir çalışmamız olmadı ama hep hedeflerimiz arasında, her zaman içimizde kalan bir konuydu. Bu konuya değindiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum size de Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Değindiğiniz konu gerçekten çok önemli. Biz Komisyon çalışmalarımızda şu tespiti yaptık: Kadın girişimcilerimiz var, gerçekten çok güzel işler de yapıyorlar ama kentli kadın girişimcilerin kırsaldaki kadınlarla ilgili yeterince duyarlı olmadığını diyelim aslında tespit ettik çünkü kentli kadın daha çok ulaşabiliyor, nerede ne destek var, nerede ne girişim var. Kırsaldaki kadının kırsaldan kalkıp o desteğin verildiği yere gitmesi hem maddi açıdan hem zaman açısından hem de birçok sosyal konular açısından zor. Aslında mentörlük gibi de düşünebiliriz, biz kentlerdeki kadın girişimciler kırsaldaki kadın girişimcilere gönüllü rehberlik de yapabilir. Yaptığımız toplantılardan çıkardığımız bir sonuç da bu oldu. İnşallah bu toplantı da böyle bir çalışmaya vesile olur diye düşünüyorum.

ANGİKAD GİRİŞİMCİ İŞ KADINLARI VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI R. YEŞİM BELLİ – Evet, bu bizim misyonumuzun içinde zaten, mentörlük. Her türlü desteğe biz hazırız.

BAŞKAN – Bundan sonraki önerilerinizi bekliyoruz o zaman.

ANGİKAD GİRİŞİMCİ İŞ KADINLARI VE DESTEKLEME DERNEĞİ BAŞKANI R. YEŞİM BELLİ – Yerel yönetimler ile sizlerle çok daha güçlü olacaktır bu çalışmalar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

KAGİDER ANKARA TEMSİLCİSİ SİNEM ULUTÜRK CİNBİŞ – Öncelikle, Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli hazırun; sizleri şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Aslında, Sayın Başkan çok önemli bir noktaya değindi, ben de onun üzerinden devam etmek isterim uygun görürse; kentli kadının kırsaldaki kadının sorunlarına dokunması. Çok önemli üyelerimden bir tanesiyle gelmek istedim, Akıllı Köy Projesi’ni gerçekleştiren Tülin Akın’la. Ancak maalesef programı elvermediği için onunla birlikte geledim, o yüzden onun projesini biraz daha minik sizlere açıklamak istiyorum. Şu anda teknolojik seracılıktan tutun da Türkiye’deki ilk defa e-ticaret noktasındaki kırsal kadının hem bilgi alabileceği hem de kendi ürünlerini satabileceği bir platform yapılıyor oldu, basına da bu şekilde yansdı.

Tabii, KAGİDER perspektifinden şunu söylemem de fayda var: KAGİDER gerek eğitim noktasında olsun gerekse -biraz önce bahsettik- mentörlük noktasında olsun farklı projeleriyle kırsaldaki kadına destek veriyor ve istihdamının gelişmesi, istihdama katılımının artması noktasında da farklı birçok projeler gerçekleştiriliyor. Örneğin, geçtiğimiz aylarda Somalı kadınlar için gerçekleştirdiğimiz bir AB finansmanlı, hibeli projemiz var. O proje çerçevesinde süs bitkiciliğinden girişimcilğe Soma’daki kadınlara farklı eğitimler verdik ve takriben 10 iş kadınına Soma’da mentörlük için kadınların fikirlerinden bu fikirleri nasıl ürüne, nasıl servise çevirebilirler, şirket kurma aşamasına gelene kadar nelere ihtiyaçları var, o noktada onlara destekler verdik. Yani sadece eğitim değil üzerine mentörlük de şu anda sahadaki, kırsaldaki kadının ihtiyacı olan şey diye düşünüyoruz. Tabii, eğitim ve mentörlüğün arkasında çok önemli belki başka bir motivasyon daha var, o da “Ben de yapabilirim.” Kırsaldaki kadının ihtiyacı olan, daha doğrusu belki de Türkiye’de farklı noktalardaki bütün kadınların ihtiyacı olan şey bu başarı hikâyeleri. “Ben kendi yetenek ve yetkinliklerimden böyle bir başarı öyküsünü nasıl çıkartabilirim?” diye sorduklarında başka kadınların başarılarını görmek onlar için etken oluyor. Bir önemli farkındalık da şu herhâlde: Dünyanın neresinde olursa olsun girişimcilerin her birinin kendine sorduğu belli sorular var, yaşadıkları belli çelişkiler var ve onlara o örnekleri de verdik, farklı dünyada bir araya geldiğimiz girişimcilerden, projelerden örnekler verdik, dedik ki aklınıza bugün takılan bu sorular aslında onların da soruları, onların da problemleri. Yani biraz farkındalığımızı artırmak, biraz eğitim, biraz başka başarılı kadınlarla bir araya getirmek, mentörlük ve hani motivasyon sanıyorum ihtiyaç olan nokta.

Tabii, bir başka önemli hususun daha altını çizmekte fayda var, özellikle yasal altyapımız, şu anda sizin de bahsettiğiniz, değerli bakanlıkların ilgili kadın girişimciliğini artırmak, kırsaldaki kadını teşvik etmekle ilgili mekanizmalarını çok olumlu ve değerli görüyoruz. Bu noktada bütün yasal altyapıyla ilgili sağlanabilecek her türlü katkıyı da üyelerimiz üzerinden sağlamak da çok açığız, olumluyuz, elimizden gelen desteği verme konusunda da her zaman burada katkı sağlıyor olacağız.

BAŞKAN – Şunu da hatırlatmak isterim: Yani bugün toplantıyı yapıyoruz ama toplantı sonrası önerebileceğiniz somut öneriler olursa “gokalpizmir@tbmm.gov.tr” mail adresine gönderirseniz rapor yazımında onlardan faydalanırız inşallah.

KAGİDER ANKARA TEMSİLCİSİ SİNEM ULUTÜRK CİNBİŞ – Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Buyurun.

AÇEV ANKARA TEMSİLCİSİ SEDA YILMAZ - Hepinize merhabalar.

Biz de 1993 yılından bu yana çalışmalarımızı devam ettiriyoruz. Sunumumuzu, AÇEV’le ilgili yaptığımız çalışmaları Meltem arkadaşım birazdan aktaracak sizlere. Hepinizin bu çalışmalarının da ülkemizdeki kadınlara ışık getirmesi ve hayırlı olmasını diliyorum.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Merhabalar. Biz otuz yıllık bir vakıfız ve genellikle yoksullukla, yoksul kadınlarla çalışıyoruz. Başlamadan önce, böyle çok görsel bir sunum yok, sadece deneyimimizden, biraz da dünya deneyiminden filan bahsetmek istiyorum.

Öncelikle, çok teşekkür ederim hakikaten buraya çağırdığımız için. Yani iki elimiz kanda olsa koşarak geldik, yeter ki bu fikirler, görüşler bir türlü bir yerlere geçsin, insanlara ilham versin. Çünkü sivil toplum kuruluşları olarak bizim derdimiz Türkiye’nin sorunlarını çözmek değil, buna bizim gücümüz yetmez, biz ancak iyi örnekler yaratmaya çalışırız, bunu yaygınlaştırmak işte yönetenlerin, sizlerin işi ve bunu da çok gönülden isteriz doğrusu.

Başlamadan önce böyle bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Yani dünyada Oxfam diye büyük bir kuruluş var kalkınma ve yoksulluk üzerine çalışan, onun yaptığı bir araştırmayı belki siz görmüşsünüzdür, Davos’ta sunmuşlardı. Dünya nüfusunun yarısının serveti dünyada 62 kişinin elinde. Böyle bir gelir adaletsizliği var. Üstelik o rakamı yakınlarda güncellediler İsviçre bankaları verileriyle filan, 8 kişinin elinde. Yani dünya nüfusunda 3,5 milyarın geliri 8 kişinin elinde. Böyle bir gelir dağılımı adaletsizliği olunca toplumlarda demokrasi zedeleniyor, insanlar mutsuzluk geliştiriyorlar ve de istediğimiz şekilde dünya yaşanabilir bir yer olmaktan çıkıyor. Hatta bu Brexit’ten İngilizlerin çıkması, Trump’un seçilmesi, Arap Baharı gibi şeyler insanların böyle memnuniyetsizliğinden, bir nevi öfkesinden kaynaklanıyor. Türkiye’de maalesef bu gelir dağılımındaki eşitsizlik artmaya başlıyor. Bir ara bayağı iyiydi son beş altı yılın içinde, son zamanlarda o eşitsizlik açılmaya başladı Türkiye’de. Türkiye’de baktığımızda, Türkiye dünyada 2’nci insani yardım yapan ülke yani bu çok önemli bir rakam veya yurt dışı kalkınma yardımında dünyada 11’inci sırada, bu müthiş bir rakam. Şimdi böyle bir ülkenin kendi içindeki bu yoksulluğunun artık söz konusu olmaması lazım. Dün de Enerji Bakanından duyduk “Kadınları buraya dâhil etmezsek bu iş olmaz.” diyor. Görüyoruz ki çeşitli seviyelerde bu gerçekten isteniyor, şimdi gerçekten istenen bir şeyi nasıl yapabiliriz? Onun için birbirimizi iyi dinleyip hakikaten biraz kafa, gönül, kalp koymak gerekiyor diye düşünüyorum.

Biz vakıf olarak bu alanda, kırsal alanda son dört beş yılda çalışmaya başladık, daha çok şehirlerdeki yoksul kadınlarla çalışıyoruz. Bahsedebileceğim iki tane temel program var gibi. 2002’de kooperatifleşme hareketini başlattık kadınlar arasında “kadın kooperatifçiliği” diye, Avrupa’da bu “sosyal kooperatif” kavramına denk düşüyor. Avrupa’da bunun güzel yasal altyapısı var. Devlet ihaleleri bu kooperatiflere veriliyor sosyal alanlarda. Bir nevi o cins bir pozitif ayrımcılık yapılıyor ve de bu sosyal kooperatifler dünyada bu çok uluslu şirketlerden yüzde 25 daha fazla istihdam yaratıyor. Şimdi, böyle bir modeli görmezden gelemeyiz. Biz bu konuda şimdi 114’ü geçtik. Tarım kooperatifleri tarımsal alanlarda yani Tarım Bakanlığından izin alan kadın kooperatifleri de var. Bu fikir tuttu, biz bundan çok memnunuz, şimdiye kadar vakıf olarak yaptığımız en başarılı iş diye düşünüyoruz. Çünkü bir talep vardı burada ama orada fazlasıyla sorun var. İşte Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla beraber çalışıyoruz. İşte mevzuat değişikliği -biraz önce arkadaşlar söyledi- kooperatifler için bu kooperatif, sosyal kooperatif şeyine Avrupa örnekleri, esasında gidildi, her iki bakanlık da yanılmıyorsa gittiler, gördüler ama bir türlü olmuyor, niye olmadığını anlamakta zorlanıyoruz.

BAŞKAN – Hatta Gümrük ve Ticaret Bakanlığının böyle bir eğitim talebi de var, kooperatifçilikle ilgili eğitimler...

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Ama o yetmiyor.

BAŞKAN – Sürdürülebilirliği noktasında herhâlde daha çok...

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – O yetmiyor çünkü mevzuatta şöyle bir şey var: Hâlâ bu sosyal kooperatif şeyi olmadığı için kadın kooperatifleri de işte ticari, geleneksel, klasik kooperatifler gibi yasal olarak öyle muamele görüyor. Hâlbuki başka yerlerde dediğim gibi vergi muafiyeti, bilmem ne... Yani en başından zorluk var, kuruluşu bir kere çok pahalı, yıllık işletmesi çok pahalı. Kurulurken 6-7 bin lira veriyor, şirketler de bile o kadar yok. Ortaklık payı artırıldı, ortaklık payı 1 lirayken 100 lira, biraz sermaye kuruluşu gibi algılanıyor, hâlbuki bunlar emek kuruluşları. Şeye baktığınızda yani tıpkı bireysel girişimciler... Kooperatiflerin de sorunları hemen hemen aynı şeylere geliyor ve finans meselesi var. Kooperatifler bazı yerlerde bakanlık yazdı birtakım işte KOSGEB’ten tutun da kalkınma ajanslarına, diğer birimlere, yerel şeylere hani bunlar da STK’lar gibi bu kamu kaynaklarından veya STK’ya açık olan diğer fonlardan yararlınsın diye. İşte böyle gidiyor ama altta uygulama tamamen başka oluyor. Yani o mevzuatı aşağıdakiler bilmiyorlar, o yazıları unutuyorlar, hatırlatmak ikna etmek zorundasınız yani böyle sorunlar var.

BAŞKAN – Uygulamada sorunlar var.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Yani bunları yazılı bir şekilde size veririz, burada çok detayına girmiyorum çünkü her yıl büyük toplantılar yapıyoruz, Bakanlığı da çağırıyoruz, bütün bu talepler listesi çok geniş bir şekilde var “Bu nasıl iyileşebilir?” diye.

Bir başka şey: Bunlar ne iş yapacak, özellikle kırsal alanda? Türkiye’nin bu halk eğitimlere ciddi bakması lazım. Geçenlerde, geçen yılda Antalya’da bir toplantı yapılmıştı. Hakikaten halk eğitime bakmak lazım, ne kadar bütçe kullanıyor? Bir kere, halk eğitimin amacı nedir? Yani eğer istihdama hazır insan üretecekse başka türlü bakması lazım veya rehabilitasyonsa onun için de başka bir türlü davranması lazım. Orada beceri kazansınlar, para kazansınlar, bir iş yapsınlar diye... Bunun etkisine de bir bakmak lazım, o bütçeyle o etki birbirine denk düşüyor mu? Halk eğitimlerden çıkan kadınlar kermesler filan yapıyorlar. Ben çok istediğim, çok desteklediğim, hayatım bu olduğu hâlde bir tane çöp alamıyorum çünkü kalitesinin -tasarımından tutun üretimine kadar- pazarda diğerleriyle mukayese edilecek bir durumu yok. Kaldı ki, biz vakıf olarak, “Nahlı” diye bir dükkân var, bu ürünleri iyileştiriyoruz, cirosu da iyi, çok da ilgi görüyor filan ama çok emek var orada. “Madem kadınlar yapıyor, bunu destekleyelim.” diye yola çıktık ama nihai olarak baktığınızda el işi kadınları manalı bir şekilde ekonomiye dâhil ediyor mu, etmiyor mu? Etmiyor bence yani dünyada da yavaş yavaş... Hindistan’dan eskiden 5 liraya şahane el işleri alırdık, şimdi o da yapılmıyor, manalı değil, insanlar onunla geçinemiyor filan. Yani dünya değişiyor. Onun yerine, hakikaten başka ürünler üretmesi lazım. Türkiye’de bu gelenek de var fakat bunlara yoğunlaşmıyoruz. Mesela dokuma var, şimdi yurt dışında çok moda el dokuması. Biz havlular... Manisa’da bir kooperatif dokuma yapıyor. Yurt dışında daha farklı oluyor ama yani el dokuması istiyor herkes. Yani Türkiye’de bir talep... Bunlar anlatılabilir, başka bir şey ama böyle yeni alanları, Türkiye’nin geleneğinde olan şeyleri desteklemek gerekiyor.

Önce bu iş fikrine bir bakmak lazım. Tarım alanında kadınlar ne yapacak? Çok dolaşıyoruz, geçenlerde Zeynep Bodur Hanım’la onun köyüne gittik, Yenice’ye, orada bile köydeki kadınlara böyle uyduruk el işleri filan yaptırmışlar. Fuar yapıyor her yıl o, panayır yapıyor daha doğrusu. Hakikaten köyde zenginliğin ortasında oturuyorlar, ne eksen çıkıyor, acayip verimli bir yer; o kadınlara bu el işini yaptırmanın hiçbir manası yok yani ekonomik hiçbir değeri yok. O yüzden bunların, tarımdaki kadınların ne iş yapacağı çok önemli. Orada belki artı değer katacak, katma değerini artıracak... İşte biz biraz da onu yapmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN – Nerede ne yapılabilir noktasında bir rehberlik...

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Evet, mesela coğrafi işaret önemli bir şey, kadınlarla onu buluşturabiliriz ama Türkiye’de o da biraz eksik yapılıyor, tescilleniyor, o ürün orada kalıyor, isteyen onu üretiyor. Gaziantep baklavasını İstanbul’daki de üretiyor. Yani böyle bir karmaşa var. Hâlbuki onun... Ne bileyim, işte, bir peynir... Avrupa’da zannederim 2 bin tane tescilli ürün var, Türkiye’de 200 tane var. Bu iyi bir şey, fena bir şey değil ama o Avrupa’daki 2 bin...

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRÜ ÖMER CEYLAN – 2 bin tescilli peynir var, Türkiye’de 200 toplam tescilli ürün var.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Yani bilmiyorum işte 200 gibi, 200 civarı tescilli ürün var ama Avrupa’da dolaşabilen 3 tane var. Aydın inciri, Malatya kayısı, bir de üçüncü bir şey daha var. Bu çok az bir şey. Avrupa’da tescilli diye dolaşılıyor, 3 tanecik ürünümüz var. Hâlbuki baktığımızda farklı bir sürü bir şey çıkabilir ama onu tescil edip bırakıyoruz değil mi? Hâlbuki onun yetiştirilme biçimi itibarıyla... Mesela Gemlik zeytini diye Aydın’da, başka bir yerde üretilen, Gemlik’te üretilmeyen başka zeytinleri yiyoruz. Ya onun üretimi... Sütten gidersek, oradaki hayvanın nasıl beslendiği, bilmem ne, bunların hepsi onun karakteri ve kimliğini işaretleyen şeyler. Bu coğrafi şeyle kadınları birleştirebiliriz.

Bir başka bir şey: Bu -biraz da ona bakıyoruz- aile çiftçiliği meselesi var. İşte, kümeleme durumları filan var. Bunların detaylarını sonra paylaşıyoruz yani Tarım Bakanlığının biraz bunlara filan gitmesi gerekiyor. İşte “doğal ürün” deniyor, yollarda görüyoruz, plastik şişede kadınlar turşu satıyor. “Doğal” hatta “organik” filan da diyenler var. Yani doğal olmak çok farklı bir şey. Başka yerlerde şeyine kadar gidiyor, marketlerde görülüyor bir sürü üründe Avrupa’da filan; hani üreticisi nerede, hangi koşullarda üretmiş filan... Kimlik meselesi çok önemli. Yani biraz bunları öyle yapmamız gerekiyor diye düşünüyorum. Bu coğrafi tescille gastronomiyi birleştirebiliriz, gastronomi endüstrisini. Azıcık, biz biraz bunları yapmaya çalışıyoruz ama biraz kurumsal olarak, yasal olarak ilerlese bu, çok daha farklı bir şey yaratabiliriz. Yani, ne bileyim, pilot başlanabilir, biz buna dünden razıyız. Çok yardımcı oluruz, uygulamaya da katılırız filan. Bunlara biraz kaynak aktarmak gerekiyor.

Yani özetle, ne üretecekleri meselesi... Gıda güvenliği dünyanın meselesi, kadınların mutlaka buraya dâhil olması gerekiyor. Bu kent-kırsal bağını da iyi kurmak, koparmamak gerekiyor. Şimdi, böyle konuşuyoruz ama köylere gittiğimizde, pratikte –Tarımdaki arkadaşlarım iyi bilirler- köylerde kadın madın yok, çocuk da yok esasında, yaşlılar var; bir sürü köy terk edilmiş durumda. Şimdi, bir yandan tarım, teşvikler filan çok olumlu, böyle görünce benim ağlayasım geliyor, plantasyon zeytinler, bilmem neler filan ama baktığınızda biraz şehirli insanlar gidip yapıyor yani köylülerin kendileri dışarıda duruyor, ne zeytini varsa, Allah ne kadar verdiyse onunla yetiniyorlar. Bunları biraz dışına çekmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Bir başka bir şey de finans meselesi. Hani, girişimci olmak için ne lazım? Cesaret, böyle bir inisiyatif lazım, onun için öz güven... Bu kadınlar o öz güveni nasıl kazanacak? Halk eğitimlere, köydeki halk eğitimlere giderek bunu kazanamazlar hayatın içinde yoklarsa. Bunun için programlar yani sokağa bile çıkmıyorsa... Sizi ve bizi de kimse girişimci yapamaz, evde otururken ben birdenbire girişimci olamam yani bunu yapamazsınız. Onun için kamusal alanda kadınların görünürlüğünü artırmak lazım yani köy meydanında olması lazım, köy ihtiyar heyetinde olması lazım hakikaten, onlarla biraz ne oluyor, ne bitiyor, tarım nedir, politikalar nedir, hayatın neresinde yer alıyor, böyle bir bilincine yardımcı olmamız gerekiyor ki hani biraz girişimci şeyi çıksın bunların.

Bir başka, biraz önce söylediğim, o iş fikri... Orada bir destek vermek lazım. Bu coğrafi tescil meselesinde gene şey önemli, büyük... Hangi ticari yapıyla ilişkilendirilecek bunlar? Tamam, tescil ettin de... Mesela Metro olumlu bir şey yapıyor. Büyük firmalarla biraz buluşturmak lazım. Hani, kümelemede aile çiftçiliğinde de... Mesela ben Taşköprü sarımsağı zannediordum, Çin sarımsağını Taşköprü’de üretiyorlarmış. Metro Taşköprü sarımsağı için çiftçilerle anlaşma yapmış... Ama bir

yandan da sadece sarımsağın kendisi değil. Bunu köylünün kendisi düşünemez, vizyoner de olmak lazım. Soyulmuş sarımsak ekliyor üretim zincirine, sarımsak ezmesini filan ekliyor. Böyle böyle biraz bu işler genişliyor.

Bir başka mesele finans meselesi. Bunlar finans kaynağını nereden bulacaklar? Türkiye Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu... Mesela gene Yenice’de duyduk, arkadaşlar sunuyorlar, çok da canlı, çok şahane insanlar, genç insanlar; hani, gelin size kredi verelim... Neredeyse yalvarıyorlar ama sonuçta kimse kullanmıyor onu çünkü harcıyıp faturasını göstereceksin meselesi var. Bunu yapamıyorlar. Bu programları hakikaten ihtiyaca yönelik esnetmek lazım biraz şey için. Gene o mevzuda şeyi yaptık biz, işte, mikrokredi programı. Dünyada çok eleştirilebilir yani eleştiriliyor da Türkiye bir başlattı, sonra TİSVA yapıyor. Şimdiye kadar 160-200 bin kişiye kredi verildi, küçük krediler. Yani talep çok fazla, çok da şey... Her yıl Citibank ödül töreni yapıyoruz, kadınların hikayeleri jüri üyelerini, zengin kurumlardan gelen insanları ağlatıyor her sene. Gerçekten böyle küçük paralarla, hani koca parası veya baba parası batırarak iş öğrenmeyen kadınlar bunlar, kendi emekleriyle, kendi hayat deneyimleriyle müthiş işler yapıyorlar, yanlarında adam çalıştırıyorlar ama onun da mevzuatı yok. İki kurum her nasılsa bütün süreçlerden geçip bir izin aldık ama dünyanın her yerinde var, Türkiye’de yok mevzuat. Onun için o da kalıyor. Şimdi, o da alt komisyonlarda bekliyor Aziz Bey’den duyduğum kadarıyla bu mikrokredi meselesi. Hani, daha iyi bir araç çıkıncaya kadar öyle bir şey var, onu gerçek anlamda... Bazen il özel idareleri eskiden yapıyordu ama ona teknik olarak “mikrokredi” diyemeyiz. Çünkü onun bütün kurallarını yerine getirmezsen iş batıyor yani çok ciddi bir şekilde takip etmen gereken bir sistem var, onu yapmazsan batıyor. Yani bu tip farklı finans modellerini hiç değilse kırsal alan için geliştirmek zorundayız diye düşünüyoruz. Bu öz güven geliştirme, kadınların kamusal alana çıkması, o konuda da bizim, işte, uzunca bir zamandır şehirler için ama aynı şey çocuklar okula gidinceye kadar köyler için de lazım.

Çocuk yuvaları meselesi var. Yani bu destek mekanizmalarını kurmak zorundayız, kadınların hakikaten girişimci olması için. Beyefendinin söylediği gibi ben de köy kökenliyim, hakikaten bizimkiler öyle yaptılar, 7-8 çocuk bakarak, hem çocuk baksın... Onlar sadece çocuk bakıyordu, bir de dışarıda ne yapacaklar?

O yüzden, bu çocuk bakım meselesi... Veya “bakım ekonomisi” diye bir şey de var, yaşlı bakıyor kadınlar, çocuk bakıyor, köylere de gittiğinizde, bu yüklerden dolayı da yapamayanlar var. Onun için, bu hizmetleri yapmak lazım. O yüzden de mevzuat değişikliği gerekiyor. Türkiye’de en zor şey, belki banka açmak daha kolay paranız varsa ama yuva açmak çok zor bir şey. O mevzuatın...

BAŞKAN – Aslında kreşlere şöyle destekler getirildi: Mesela beş yıl vergiden muaf olması, yine, Maliye Bakanlığının birtakım destekleri. Tabii, belki o destekleri artırmak gerekebilir.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – O desteği artırmaktan çok ne lazım biliyor musunuz? Orada bir girişimci diye, girişimci kadın yuva açmak istiyor diye, destek filan verirsiniz ama burada, Avrupa’da modelleri var, bizde de bu kadın kooperatifleri bunları çok rahat yapabiliyorlar; aile birlikleri, aile dernekleri yuvalar açıyor, yüzde 90’ını hükûmet veriyor, bakanlık veriyor veya belediye veriyor, yüzde 10’unu aileler kendileri veriyorlar parayı. Ama mevzuatta şöyle bir şey var: Bir bina kriteri var, işte, bahçeli olacak, şöyle olacak. Şehirlerde, İstanbul’da artık öyle bina, o kriterlere uygun bina bulmanız mümkün değil ancak zengin mahallelerde villalar filan o işi görebilir.

İkincisi, orada bir tane müdür atamak zorundasınız. Onlar o mesleki, işte, biraz muhafazakârlıkla da yetiştikleri için, yani 3 bin, 4 bin, 5 bin lira, liradan daha az çalışanı yok onların. O müdürü istihdam etmek çok zor ama pratikte baktığınızda müdür idarecilik yapıyor, kayıt alıyor, veriyor filan. Yani

pedagojik olarak oraya bir katkısı olmuyor. O zaman o pozisyona ne lüzum var? Onun yerine ciddi öğretmenler alınabilir. Bu konuda da ciddi önerilerimiz var. Yani biraz sırf Tarım Bakanlığının veya bu mesele değil de...

BAŞKAN – Tabii, bütün bakanlıkların...

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – ...diğer bakanlıklarda da köyler için de köylerde, biz anne çocuk merkezi diyoruz, başkaları toplum merkezleri diyor, bunlar çok işleyen yerler. Kadınlar oraya çocuklarıyla beraber gelme değil, orada profesyonel birisi de oluyor.

BAŞKAN – Yani gündüz bakımevleri gibi.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Yani gündüz bakımevi gibi ama çok rahat, şeffaf, katılımcı; aileler yürütüyorlar, gelirine giderine onlar bakıyorlar, eğitimine onlar müdahil oluyorlar çünkü yoksulluğun en önemli boyutlarından birisi, hani maddi kaynaklardan yoksun olmak, bu bir şeydir, tamam ama ondan daha önemlisi sosyal dışlanmışlık meselesi, adam yerine konulmama meselesi yoksullar açısından, kadınlar açısından da böyle bir şey veya etrafına müdahil olamama meselesi. Bütün bunları sağlarsak ancak biraz öz güven gelişebilir. Yani bu büyük nüfusun yarısını bir şekilde harekete geçirmek zorunda Türkiye ama böyle küçük küçük projelerle, ufak ufak şeylerle olmuyor, ciddi bir yaklaşım değişikliği de gerekiyor.

Şimdilik bu kadar söyleyeceklerim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında bir örnek vermek istiyorum ben size, izninizle Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aydın’da Acarlar diye bir mahalle vardır. Bu Acarlar, aslında çok çok önceden Türkiye’ye bir şekilde göç etmiş, Afganlı, Pakistanlı ailelerin daha böyle klan oluşturmuş, çok dışarı açılmamış bir gruptur. Aslında sosyolojik açıdan da böyle değerli incelenilecek bir gruptur. Pazarcılıkla uğraşırlar ve kadınlar daha hâkimdir pazarcılık noktasında bu çalışmaya ancak onların da bir yuva sıkıntısı var çünkü pazarcılıkta çok erken saatlerde kalkarsınız. Pazar kurulan -artık köylerde olmuyor da- ilçelerde, kazalarda, şehrin değişik mahallelerine gidip stantlarını açarlar, akşam geç vakitte toplanlar. İncirlioğlu Belediyesi, bu noktada, bizde Aydın’da bu soruna el attı ve sabah çok erken saatte açılan bir kreş yapma girişiminde bulundu, şu anda girişimi devam ediyor, yapıyorlar, hazırlıyorlar.

Aslında, kırsal alanda çalışan kadınların çok erken saatte, işe başladığını düşünürsek, yerel yönetimlerin yardımıyla, yerel yönetimlerin destekleriyle bu tür projelerin hayata geçirilmesi, muhtemelen çok daha kolay olacaktır diye düşünüyorum.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Orada şuna bakmak lazım belki, yani yerel yönetimler için bir yük çocuk yuvası işletmek, onun yerine bu kadın kooperatifleri filan onların yerine yapabilir. Yerel yönetim orada 5 lira, 10 lira harcayacaksa onu kooperatiflere versin, hem aile denetimi oluyor hem de kalite yüksek oluyor. Bu konuda ciddi bir rapor da var uluslararası kurumların akredite ettiği bizim modelle ilgili, işte, akademisyenlerin yaptığı araştırmaları da içeren bir model var. Kadın ve çocuğu aynı anda şey yapacak çünkü orada kadınlar istihdam da ediliyor, her gün oraya gelip giden kadınları kendi içinde doğrudan istihdam imkânı da var. Yani böyle “yoksul kadınlar” dediğimiz kadınların, çok fazla eğitim düzeyi yüksek olmayanlar için bu modellere biraz yakın bakmak gerekiyor. Yani onların raporları var, paylaşılabılırız onları, Gökhan Bey’e ben yollarım.

BAŞKAN – Tamam, onları alırız.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Yani şimdilik bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Zehra Hanım geldiler, bir kendini tanıtsın.

Buyurun.

ZEHRA TAŞKESENLIOĞLU (Erzurum) – Öncelikle hepinizden özür diliyorum, başka bir komisyon toplantım vardı, onu tamamlar tamamlamaz buraya geldim.

Ben Zehra Taşkesenlioğlu, Erzurum milletvekiliyim.

Daha önceden ticaret hayatımda daha çok uluslararası proje finansmanı ve yatırım bankacılığı üzerine çalıştım. 25’inci Dönem ve 26’ncı Dönemde Erzurum Milletvekiliyim.

Kadın hareketinin içerisinde 1990’lı yıllardan itibaren varım. AÇEV’le aslında “My Family” diye bir program uyguluyorduk, AÇEV de bunun bir parçasıydı. O zaman UNICEF adına proje direktörlüğü yapmıştım ve aynı zamanda İstanbul’da yerel yönetimlerde bu programın uygulanması konusunda çalışmıştık.

“IWF” dediğimiz International Women’s Forum olan merkezi New York’ta olan bir uluslararası kadın forumunda Türkiye Başkan Yardımcısıyım. Ben, özellikle burada bir sürü kadın derneğiyle bir araya gelmekten çok mutluyum ve bunlar, hem kendi hinterlandlarında hem de Türkiye’de hem yerel kalkınma hem de yerel kalkınma içinde özellikle cinsiyete dayalı kadın kalkınmasını gerçekleştiren sivil toplum kuruluşlarıyla burada beraber olmaktan dolayı çok mutluyum.

Emine Hanım’a da çok teşekkür ediyorum, dün haber verdi, bu toplantıya katılmamla ilgili daveti verdi.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, hepinize hoş geldiniz diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Vekilim izin isteyecek, bir söz almak istiyor, kendisine verelim.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Bir toplantıya katılacağımdan dolayı izin isteyeceğim fakat birkaç kelam daha etmek istiyorum.

Bir kere, kırsalda yaşamının, köylü olmanın bir ruhu vardı, şu anda biz o ruhu kaybettik. Yani köylü kalamadık, çoklarımız şehirli de olmadık.

Köylü kalmak neydi? Köylü kalmak, erkenci olma. Köylerde hayat sabah ezanıyla başlardı. Kahvaltılar erken yapılır, çünkü erken kalkacaksınız ki kadın erkek herkes ahıra inecek. Ahırda hayvanlar vardı, hayvanların bakımı ve sabah sütlerinin alımıyla beraber araziye, yaylıma gönderilmesi vardı. Sonra tarlaya gidiş hazırlıkları vardı, üretim vardı ve üretim çeşitliliği vardı.

Bir köyde veya bir ailede, o ailenin ihtiyaçları neyse, sebzesinden meyvesine, tahıldan değişik ürünlere hepsi yetiştirilirdi, yetiştirilmeye çalışılırdı ve erkek kadın ev işlerini paylaşırlar. Ekmeğinizi kendiniz yapacaksınız, çamaşırınızı kendiniz yıkayacaksınız. Çocukların bakımı, çocukların okullara hazırlanması, gönderilmesi ve kışlık ürünlerin hazırlanması. Yani yetiştirdiğiniz ürünlerin bir kısmını kışlık tüketim için kendiniz hazırlayacaktınız.

Şu anda görüyoruz ki insanlar “Köydeyim.” diyor, devletin verdiği destekleri de alıyor, aslında o desteklerin bir çoğunu üretime kullanmıyor, aldığı destekleri doğrudan füzuli olan gereksiz tüketimlere harcıyor.

Netice itibarıyla, biz bu ruhu kaybettik. Köyde insanlar ne kadar üretirlerse o kadar değerliyidiler hatta birbirlerinin üretimlerini gidip görürlerdi; falanın ekini şöyle olmuş, falanın bahçesi böyle olmuş, falan şöyle bir sebze yetiştirmiş, şöyle bir meyve yetiştirmiş. Onun bağına gezerler, bahçesini gezerler, üretimine bakarlar, birbirlerinden örnek alırlardı.

İmece vardı, yardımlaşma yani diyelim birisi ekinini dermekte veya harmanını çıkarmakta geç kalmışsa ve diğerleri de o işi erken bitirmişse gider ona yardım ederler “Falancanın da işini ileri getirelim.” derlerdi.

Şu anda köylü insan, bakıyoruz, tavuk beslemiyor, inek beslemiyor, koyun, keçi hiç bakmıyor, sebze ekmiyor, meyve dikmiyor. Bir günde ekip bir günde biçiyor yani traktör vesaire de oldu artık, ekini ekiyor bir günde, biçiyor bir günde biçerle. Üç yüz elli gün, üç yüz altmış gün köylülük hayatı yaşamıyor adam. Yumurtasını, sütünü, yoğurdunu, sebzelerini, meyvesini o da pazardan alıp geliyor, semt pazarından alıp geliyor.

Netice itibarıyla, olması gereken, yeniden kendi ruhumuzu kazanmaktır. “Ben köylüyüm, ben kırsalda yaşıyorum, yeniden üretmeliyim, ne kadar üretirsem o kadar değerliyim.” demesi lazım ve devletten almış olduğu, bütün kurumlardan, birimlerden almış olduğu destekleri, desteklemeleri de üretim için harcaması lazım diyorum.

Bu toplantının, yeniden, hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Siz ne ekleyecektiniz?

KAGİDER ANKARA TEMSİLCİSİ SİNEM ULUTÜRK CİNBİŞ– Kooperatif meselesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Şimdi hanımefendi de bayağı detaylı aktarınca... Soma’da biraz önce anlattığım projemizin bir önceki projesinde, biz Soma’da bir kooperatif kurdurduk, Önce Kadın Girişimi Üretim ve İşletim Kooperatifi. Bu kooperatifi biraz daha farklı kılan şeylerden bir tanesi, yine konuştuğumuz konu, vizyon, müşteri bulma vesaire meselesi. Müşterileri getirdik ve bu müşterilerin istediği ürünleri elde edebilmeleri için gerekli eğitimleri verdirdik. Ancak, tabii, kooperatiflerin sürdürülebilirliği meselesi çok önemli. Biraz önceki bayağı detaylı, kapsamlı görüşlerin çoğuna katılıyorum.

Diğer taraftan, çocuk bakımı meselesiyle ilgili kooperatifin içerisinde bir alan yaptık; kadınlar içeride üretim yaparken çocuklarını bırakabiliyorlar oradaki uzman bir kişiye. Bu da çok önemli ve değerli. Yaklaşık iki, üç hafta önce orada mentorluk programı için olduğumda mentorluğa gelen ya da eğitim alan kadınların bu ihtiyacının ne kadar ciddi ve onların hayatını kolaylaştırıcı olduğunu da gözlemlemiş oldum.

Bir dördüncüsü, tabii, bu mentorluk ve öz güven meselesiyle ilgili, kadını diğer kadınlarla bir araya getirmenin, deneyim aktarmanın da bu kooperatifin içerisinde çok önemli ve üretime katkı sağlayan pozitif bir motivasyon olduğunu paylaşmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Şimdi, biz 2002’de kadın kooperatifleri meselesinde Gümrük Bakanlığıyla çalışarak prototip bir sözleşme hazırlattık, ona uygun olarak kooperatifler...

BAŞKAN – Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tip sözleşmeleri mi?

KEDV TEMSİLCİSİ ŞENGÜL AKÇAR – Sonuçta 114 tane kadın kooperatifi var. Bu şu demek: Bir tane iletişim ağı kurduk, senelerce öyle gidiyordu. Sonra o resmileşti, Simurg Kadın Kooperatifi Birliğini kurduk. Onun sekreteryasını biz yürütüyoruz destek olmak için. Daha önce yılda 100 bin filandı, son üç-dört senedir yılda 20 binden fazla kadına ulaşıyoruz bu kooperatifler kanalıyla. Vakfın çeşitli programları ile bu programları kooperatifler kanalıyla yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. Bu ciddi ve önemli bir güç yani yılda 20 bin kadına ulaşmak önemli bir şey. Fakat orada şöyle bir mesele var: Kooperatif deyince bazılarının çok iyi, sürdürülebilir işleri var. Bunun çeşitli nedenleri var çünkü biz de kapasite olarak hepsiyle birden aynı düzeyde çalışmıyoruz, bir vakıf olarak verdiğimiz teknik destek, danışmanlık, birebir takip, pazarlama, ürün geliştirme açısından. Bir de yereldeki destekler de çok önemli. Yani biraz önce, yukarıda yönetmelikler çıkıyor ama aşağıda uygulanmıyor dediğim şeyler,

bazıları aşağıda... Bunu hakikaten benimsiyorlar bazı yerel yöneticiler. Onların desteğiyle gidenler var. Bir de bu kooperatif ruhunu iyi anlayanlar var. Bu üç şeye bağlı gibi kooperatiflerin başarılı olması. Çünkü son zamanlarda da her proje, Avrupa Birliği projesi bilmem ne bu nasıl devam edecek, kurumsal... Hemen ekli veriyorlar kooperatifle işte. Ondan sonra bırakıyorlar, proje bitiyor, o da bitiyor. “3-5 tane müşteriyle buluşturduk.” filan diyorlar, o fason üretime giriyor ve bundan hepsi başarısız oluyor, başarısız hanesine yazılıyor yani herkes bunun kolayına kaçıyor. Öyle olmaması gerekiyor yani ciddi bir destekle ancak, iyi bir sistemle yürüyor olması gerekiyor.

Sadece onu eklemek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Siz buyurun.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK – Çok teşekkürler davetiniz için.

Biz AÇEV olarak küçük bir sunum hazırlamıştık, onu paylaşalım istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK – Özyeğin Vakfından Murat arkadaşımızın da konuşması vardı. Belki önce sen başlamak istersen, sonrasında birlikte devam ederim.

HÜSNÜ M. ÖZYEĞİN VAKFI TEMSİLCİSİ MURAT BAYRAMOĞLU – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; teşekkür ederiz davetiniz için, sağ olun.

Kırsal Kalkınma Programı yöneticisiyim.

Ben de bir sunum hazırladım, o sunum üzerinden devam etmeyi tercih ederim.

İzninizle kurumu böyle bir slaytla tanıtmak isterim. Hüsnü Özyeğin Vakfı eski bir vakıf, Finansbank’tan devam eden bir geçmişi var. Kırsal kalkınma alanına ilgi göstermeden önce de genelde eğitim altyapısına dair yatırımlar yapmış bir vakıf. Slaytta görüyorsunuz, kız öğrenci yurtları ve genelde okullar yapıp daha sonra kamuya devretmiş bir vakıf. Hâlihazırda burslar veriyor. Eğitim alanına yatırım yapmış bugüne kadar. Özellikle dezavantajlı bölgelerde eğitim altyapısı açığını kapatmak için katkı sağlamak üzere işler yapmaya çalışan bir kurum. Bunun yanında sağlık ve kültüre dair de girişimleri oldu vakfın.

Vakıf, 2008 yılında, hatırlarsanız kuş gribi ülkenin gündemine girdiği dönemde, kırsal alandaki yoksulluğun giderilmesine katkı sağlamak üzere bir meylett, ilgi göstermeye başladı bu alana. Burada da 2008-2009 yıllarında, kırsal kalkınmaya nasıl yaklaşması gerektiğine dair -çünkü bildiği bir alan değil ama böyle bir niyeti var, arzusu var- bir öğrenme süreci yaşadı, bir strateji geliştirmeye çalıştı; dünyadaki örnekler, Türkiye’deki hem kamunun hem sivil toplumun kırsal kalkınmaya yaklaşımları, bizim de bir geçmişimiz, var, bizim bir birikimimiz var, ne yapmışız bugüne kadar, buna dair bir öğrenme süreci yaşadı. Daha sonra 2008 yılı sonu ve 2009 yılında, özgün de diyebilirsiniz yani bir kırsal kalkınma anlayışını belirledi, daha toplum temelli, entegre bir kalkınma anlayışını benimsedi.

Bu diyagramda gördüğünüz de kırsal kalkınmaya, kırsal yaklaşımını sadece ekonomik kapasiteyi geliştirme, ekonomiyi güçlendirme açısından değil ama entegre, bütüncül, kırsalın ihtiyaçlarını ve potansiyelinin tümünü kavrayacak bir anlayışı benimsedi, ekonomi, fizikî altyapı, sosyal gelişme, kadının güçlendirilmesi, vesaire yani bu bütün programının bacaklarını oluşturan bir yapı. Bu stratejiyle birlikte bunu hayata geçirmek için de 2009 yılında harekete geçtik, dönemin Tarım Bakanlığıyla hangi alanlarda çalışma yapılabileceğine dair çalıştaylar düzenlendi. Velhasıl, iki alanda, ilki 2009 yılında başladı, Bitlis’in Tatvan ilçesinin 6 köyünü kapsayan Kavar denen bir havzada, 2 bine yakın nüfusu olan bir bölgede Kavar Havzası Kırsal Kalkınma Projesini başlattı, o proje 2014 yılında bitti. Şimdi

izleme değerlendirme süreci devam ediyor, elimiz üstünde ama ofisimizi kapattık. Bundan iki yıl sonra da Kilis'e bağlı 8 köyü kapsayan, Ravanda Kalesi'nin etrafına sıralanmış köylerde bir kırsal kalkınma projesi başlatıldı, o devam ediyor.

Bundan sonra size aktaracaklarım daha çok bu kadın erkek fırsat eşitliğine karşılık gelen bizim pratiklerimiz. Biraz pratik üzerinden sunuma devam edeceğim ama bundan önce belki şunu da -atladım- eklememde fayda var: Bir yandan, vakfın saha faaliyetleri devam ederken -bizim daha pratiğe dönük bir çalışma anlayışımız var- vakıf bu işe başlarken dedi ki: Biz, belli havzalarda kırsal kalkınma programlarını hayata geçirelim ama çok doğal olarak, Türkiye'nin kıra dair sorunlarını bir sivil toplum kuruluşu çözemez, böyle bir iddiası da olmamalı, bu kamunun asli görevidir ama biz model yaratmak için elimizden geleni yapmalıyız, bu modeli üretirken de bunun esasında akademik ve kamu alanında da etkisini gösterebilmeliyiz. Bu yönden de kamuyla ortak işler yapmak, iş birlikleri çok kıymetli bizim için. Buna dönük de işler yapmaya çalıştık. Bu slaytta da bunu göstermeye çalıştım size.

Ben, 2009'da başladım bu vakıfta kırsal kalkınma projelerinde çalışmaya, onun öncesinde de Ardahan'da, Kahramanmaraş'ta kırsal kalkınmaya dair çalıştım, sahada çalıştım, şimdi de öyleyim. Öğrendiklerimizi belki burada aktarmanın, sahadan deneyimleri aktarmanın faydalı olacağını düşündüğüm için buraya gelirken aklıma gelen notları sıraladım biraz.

Bugün de dinlerken, doğal olarak hepimiz yani biz başkasının sorunlarını başkası adına dillendiriyoruz, bunda da abes bir şey yok, belki bu işin doğası gereği ama bunu da bilmekte fayda var yani bunu hiç unutmamakta fayda var, biz dışarıdanız, onların sorunlarını en iyi onlar bilirler.

BAŞKAN – İçeriden olan da var, biraz sonra onları da dinleyeceğiz.

HÜSNÜ M. ÖZYEGİN VAKFI TEMSİLCİSİ MURAT BAYRAMOĞLU – En güzeli... O zaman, tenzih ederek diyorum, kendimi hesaba katarak diyorum.

En önemli şey kimin canı yaşıyorsa onun söz söylemesi, esasında onun kendi sorununa çözüm getireceği mecraları onlara sunmamız; ilki bu ama bu, buradaki çalışmayı, bunun gibi çalışmaları, bizim çalışmalarımızı hiçbir şekilde değersiz kılmaz ama bu bilgiyi muhakkak hafızamızda tutmalıyız, bu, bizim çalışmalarımıza hep yön vermeli, sınırlarımızı ona göre belirlemeli. Bunu şunun için de söylüyorum: İlçelerde, köylerde kadının güçlendirilmesi, kır yoksulunun güçlendirilmesi için çaba gösteren kurumlar var, insanlar var. Bu ayrım onun için çok kıymetli yani şunu düşündüm, üç kategori gibi geldi bana: Birisi, onlar adına yapılan işler, bu her zaman olumsuz sonuçlanıyor. İster kıra dair ister kadına dair ister başka bir alanda birisi adına bir iş yapıyorsanız o genelde iyi niyetten bağımsız bir zarar verebiliyor. Eğer onlar için yapıyorsanız da bir eksiklik var muhakkak, işin içinde değiller ve işin aktörü değiller. Belki dışarıdan olduğumuzu kabul ederek, kamu da olabilir bu çünkü nihayetinde kılcal damara giden insanlar yine dışarıdan giden insanlar, belki en kıymetli olan şey onlarla beraber iş yapma kültürünü, sabrını gösterebilmemiz lazım, kamunun da bu fikre iyice yaklaşması lazım, sivil toplumun da bu konuya iyice yaklaşması lazım ve bunu yaparken de -biz en azından bir bunu yapma gayreti içinde olduk- hep kendimizi gereksizleştirme, değersizleştirme hedefinde olmamız lazım. Birazdan örneklerini vereceğim ne demek istediğimin.

Bir diğeri de yine şeyi gözlemliyorum: Kaymakamların, tarım il müdürlerinin, ilçe müdürlerinin iyi niyetleri tabii ki kuşku götürmez, özel ilgi alanları olduğunu çoğu zaman görüyoruz, hatta kaymakamların eşlerinin özel ilgi alanları. Bir şey yapmak istiyorlar, iyi niyetle bir şey yapmak istiyorlar ama önünde sonunda hep bir sonuca varma, orada esasında çabuk çabuk sonuçlar elde etme, bunun üzerinden -nasıl diyeyim- bir başarı hanesi gibi görme, bir acelecilik var. Bundan herhâlde bir şey yapmak lazım yani bunu iyi anlamamız lazım. Ortada bir sonuç yok, bir süreç bu, hiç bitmeyecek bir süreç bu güçlendirme, kadının güçlendirilmesi özelinde konuşuyorsak. Bu acelecilikten ve bu sonuç odaklı anlayıştan biraz daha uzaklaşmamızda fayda var. Rakamlar, dolaşan kadın sayısı, satılan ürün

sayısı, cirolar, bunlar gerçekten çok kalıcı şeyler olamayabiliyor. Bunun yarattığı olumsuz örnekler de kuşaktan kuşağa aktarılabilir. Bunun, Türkiye’de kooperatifleşme sürecinin sonuçlarını hepimiz aşağı yukarı gözlemliyoruz, biliyoruz.

Bütüncül yaklaşımdan biraz önce bahsetmeye çalıştım. Kadının güçlendirilmesi konusu sadece kadınla ilgili bir mesele değil. Kadının güçlendirilmesi, aynı zamanda, kır için konuşuyorsak, erkeğin de bu alana çekilmesi, aynı zamanda çocuğa dokunmak, erkeğe dokunmak, bu alanda fiziki mekânların iyileştirilmesi, eğitim, sağlık, kamu hizmetlerine erişim gibi bütüncül bir yaklaşım. O, zaten hepimizin muhakkak bilgisi dahilinde.

Ortak mekânlar -burada da bahsedildi- çok kıymetli, bizim çalışmalarımızda da çok belirleyici oluyor. Kadınların kullanabileceği ortak mekânlar yani ister orada otursunlar günün yorgunluğunu gidersinler, ne yapmak istiyorlarsa yani muhtarın evinde toplanma her zaman... Bu, çok detay bir şey ama her muhtar seçildiğinde köy ikiye bölünür ve muhtarın evine sadece muhtara oy verenler gider, bu bir yıl sürer, iki yıl durum biraz normalse sonra zaten tekrar yerel seçimler gelir ama ortak mekânlar bütün kadınları bir araya getiren mekânlardır, onların öz güvenlerini inşa ettikleri mekânlardır. Bu, fırın da olabilir, fark etmiyor, ortak mekân çok kıymetli. Her köyde olmak zorunda değil, merkez köylerde yapılır ortak mekânlar belki, burada başka türlü organizasyonlar da yapılabilir.

Yine, bütüncül yaklaşımda söylediğim devamı belki de bizim kendi pratiğimizde çıkan sorunlar, kadının güçlendirilmesine dair işler yaptığınız zaman esasında karşınıza bir iktidar paylaşımıyla ilgili sorunlar da çıkar. Bu, gayet ataerkil, bizim kendi toplumumuzun da bir gerçeği. Fazla olan yerler de var, daha toplumsal cinsiyetin daha eşitlikçi olduğu yerleşim alanlarımız da var ama kırdan bahsediyorsak, kadın güçlendikçe erkek bunu kendi için bir risk olarak görür. Bunların öncelikle rahatlaması lazım, bütüncül yaklaşımdan bunu kastediyorum yani kadının yükselmesi, güçlenmesi esasında erkeğin üzerindeki yükü de hafifleten bir şey, onu da rahatlatan, daha insanlığa yaklaştıran bir mesele. Bunda da erkeği kucaklayan bir anlayışı muhakkak bizim, yerel idarecilerimizin sivil toplumun gözetmesi lazım. Böyle olmadığı sürece erkek kendine ittifak olarak kız kardeşini, annesini alıyor ve bu, güçlendirmeye çalıştığımız kadını yalnızlaştıran da bir şey, mutsuz eden de bir şey çünkü kentte kadın daha güçlüdür, önünde sonunda onun dokunacağı daha fazla “network”ü vardır, kadın örgütleri ona daha çabuk ulaşır ama köy zaten izole bir ortamdır, köyün içindeki kadın daha da adacığın adacığdır yani, onun etrafını daha kollayan bir yaklaşım. Bizim kendi deneyimimiz bunu gösterdi bize.

Çok lakırdı ettim ama bunun bizdeki karşılığı ne, onu iki örnekte göstermek istiyorum. Bizim bir projemiz Kilis’e bağlı Ravanda Havzası’ndaki, 8 köydeki programımız, bunun beşinci yılı bitti. Biz sabırlı bir vakıfız sanırım, girdiğimiz yerde en az yedi yıl kalıyoruz. O yerde saha ekibimiz var. O ekibin işi gücü, belirlenen, hedeflenen köylerde yedi yıl boyunca belirlenmiş işleri, faaliyetleri hayata geçirmek. Ravanda diye bahsettiğim 8 köyde işe başlarken biz, yine altyapı, sağlık, tarım, hayvancılık, entegre bir anlayışımız vardı ama projenin üçüncü yılında orada esasında kalkınmanın dinamiğinin en çok ihtiyacı olan kesimden çıkacağı görüldü, kadınlar. Ravandalı Kadınlar Derneği, bahsettiğim 5 köyden kadınların bir araya gelerek kurdukları bir dernek. Bunun kurulmasına biz vesile olduk, sevabı, günahı bize ait, şimdi de destekliyoruz bu derneği ama bu dernek kuruluncaya kadar üç yıl geçti, üç yıllık bir hazırlık sürecinden sonra “Evet, biz hazırız, biz bu derneği kurabiliriz.” dedi kadınlar. Kooperatif kuramadık çünkü bütün köylerde zamanında kooperatif kurulmuş ve batırılmış, münfesih durumdalar. Kooperatif, kadınları uzaklaştıran bir isim, bir ad.

Hatırlarsınız Nimet Hanım, bunu çok çok şey yaptık sizinle de.

Dernek kuruldu. Burada da belki hani derneğin faaliyetlerini hiç anlatmadan şunu söyleyebilirim: Bu, bizim kırsalda kadının güçlendirilmesini konuşurken ilk refleksimiz, belki de doğal olarak, ekonomi. Yani kadına yine dışarıdan fikirlerle bir şey üretirme, onu pazarlama, daha iyi pazarlama,

daha iyi koşullarla pazarlama, böylece kadının para kazanması, böylece kadının sosyal statüsünün artması doğru bir ezber olmayabilir, doğruluk payı tabii ki vardır ama tamamen doğru olmayabilir. Ekonomi temelli girişimler önünde sonunda pazarda rekabet etmek zorundalar ve pazar rekabeti çok de eşitlikçi bir rekabet değil dünyanın hiçbir yerinde olmadığı gibi. Burada tökezleyen bu tür girişimler ekonomik olarak tökezledikleri anda onları bir yere getiren başka sebepler olmadığı için dağılıveriyorlar. Yani “Bir yıl iyi sattım ürünümü, iki yıl iyi sattım, üç yıl iyi sattım, vali destek oldu, Tarım Bakanlığından destek geldi, şu oldu, şu firma aldı.” derken bir şey oldu, olmadı o yapı birden dağılıverir. İnsanları bir yere getiren, kadınları güçlendiren başka argümanları, başka tutkalları da bulmamız lazım, bunun da şeyi sosyal kapasite, sosyal güçlenme, o kadınları başka türlü güçlendirme, esası o. Yani insanın dönüşümü, değişimi, esas zor olan, sabır gerektiren ama kalıcı olan şey o, bizim yapmaya çalıştığımız da o oldu. Tabii ki para kazanmalılar, o kıymetli, buna da bir şey demiyorum ama yani şimdi biz –biraz sonra vereceğim örnekte de öyle- sahaya girdiğimizde bir yıl hiçbir şey yapmıyoruz, bir yıl sadece tanıyoruz, dinliyoruz, anlıyoruz. Bize çok böyle hızlıca gelen insanlar, belki bir süre sonra yol arkadaşımız olmayacak. Sahayı tanıma, insanı tanıma, ihtiyacı anlama, sonra sonra, sonra sonra ikinci yılımızda AÇEV’i davet ediyoruz, bizim kardeş kuruluşumuz. AÇEV’in Dere Tepe Eğitim Kadın Destek Programı var, şimdi arkadaşlarımız anlatacaklar. Burada okuryazarlık var, hijyen var, çocuk sağlığı var, anne sağlığı var yani kırsalda yaşayan kadının ihtiyacı olan şeyler. Bu eğitimlerin içeriğinden bağımsız olarak, eğitimler kadınları bir araya getiren, birbirlerini daha yakın tanımalarını sağlayan bir katalizör oluyorlar. Toplantı disiplini, zamanında gelme, iletişim, bunlar bizim örgütlenme için ilk adımımız. Bu kaynaşma hem köy içi hem köyler arası kaynaşmadan sonra yavaş yavaş kadınların gerçekten ihtiyaçlarının ve “Ne yapabilirler?”in üzerine gidiyoruz.

Şimdi, Ravandalı Kadınlar Derneğine baktığımda, bugün... Yani Kilis, tahmin ediyorsunuz, Kilis’in ötesi yok, çok kör bir yer, siz gitmeseniz hani devletten başka kimse gitmez, öyle bir yer, batı gibi değil. Orada o kadınlara kendilerini var etme, kendilerinin farkında olma, öz güven kazandırmanın ben yıllardır keyfini yaşıyorum yapamadıklarımızın öz eleştirisini vererek. Ama orada baktığımda şimdi, 4 köyde kadınlar birbirlerini tanıyorlar, dernek kurulduğu için boşanma yaşanmadı. Kıymetli bir şey yani o kadının üstünde çok riskli bir şey bu, köy içi dengeleri gözetmeniz lazım. Yetişkin okuryazarlığı arttı, kamuyla ilişkiler arttı, vali en az 2 kere geldi, kaymakam haftada bir 1 kez, 2 kez gelir, tarım il müdürlüğü üstlenir, Kilis’e birisi geldiğinde onların kapısı çalınır, bir yerde fuar varsa onlar çağılır. Böyle olunca oradaki işte kucağında çocuğuyla kitap okuyan -altta- Emel, işte yarın da yine çocuğuyla gelecek, Özyeğin Üniversitesinde bir panele katılacak. Fark etti yani “Ben buradayım, ülkenin böyle bir dağ köyündeyim ama varmışım meğer.” İşte halk oyunu, tiyatro, fuarlara katılım, sabun yapmayı öğrendiler, yerel ürünlerini paketleyip pazarlıyorlar. Bu bir dönüşüm sağladı, bu, erkeğe de yaradı, kadına da yaradı, çocuğa da yaradı, umarım bunun sürdürülebilirliği sağlanır. Şimdi, biz yavaş yavaş, tedricen geri çekiyoruz kendimizi. “Değersizleştirme” dediğim şey o. Misyonumuzu onlara devretme sürecindeyiz. Bu hasıl olduğu zaman da tamamen artık elimizi ayağımızı çekeceğiz, sadece danışmanlık desteği vereceğiz.

Diğer örneğim Kavar’dan. Bitlis’in 6 köyünü çevreleyen bir yer. Burada da bir tarımsal kalkınma kooperatifi kurulmasına yine vesile olduk. Bu da yine iki yıl, üç yıl sürdü bu kooperatifin kurulması. İşte, İzmir’e, Isparta’ya, Eğirdir’e, Erzurum’a gitti köylüler, örnek kooperatifleri gördüler, oradan insanlar geldi, eğitimler verildi vesaire. “Yok, biz yapamayacağız.” dediler, biz de “Canınız sağ olsun.” dedik. Bir sene sonra tekrar tartışmaya başladılar “Yapabilir miyiz?” diye, velhasıl kurdular kooperatifi. Yalnız, kooperatifin biz iyi gittiğini düşünürken dedik ki: “Yalnız, biz iyi bir şey yapmamışız, bu erkek kooperatifi. Burada üreten kadınlar da var, bu işin içinde kadınlar yok.” Biz de yaşayarak, deneyerek öğreniyoruz. Bir yandan da AÇEV eğitimlerinden sonra, projenin ikinci yılından sonra Arıcı Kadınlar Projesi başlattık. Floraya uygun, zaten öyle bir yatkınlık da var erkeklerde. 3 kadına pilot arıcılık

projesi için destek verdik, başına da bir uzman arıcı koyduk. Yani tamamen orada istihdam ettik arıcı genç bir kadını, profesyonel. Bu 3 kadın iyi para kazanınca ertesı yıl 25 kadına çıktı, sonra 60 kadına çıktı, köy sayısı arttı, vesaire... Şimdi, bir 45’de falan şey oldu, oturdu proje. Kadınlar ne yaptı? KOSGEB’ten destek alanlar oldu, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansından destek alanlar oldu, kamuyla iletişimleri arttı, Van’a gidip gelmeye başladılar, form doldurmaya başladılar, arıcılık eğitimlerinde bir araya geldiler, kışlatma için başka illere eşleriyle beraber gitmeye başladılar. Arıcılık bir yandan onlara teknik beceri kazandırırken bir yandan da sosyal yaşamlarını zenginleştirdi. Bunu yaparken de aynı zamanda kadınları, tabiri caizse, gizlice kooperatife üye olmaları için teşvik etmeye başladık. Bir yanda bu kooperatifin rutin toplantılarına, kadınların esasında kooperatife ortak olmalarının gerekliliğini dünyada...

BAŞKAN – Pardon, Murat Bey, sözünüzü kesmeden...

Şimdi, 4 konuşmacımız daha var. Hızlı hızlı gidersek...

HÜSNÜ M. ÖZYEGİN VAKFI TEMSİLCİSİ MURAT BAYRAMOĞLU – Son bir dakikada o zaman şey yapayım. Çok özür diliyorum.

Velhasıl, bugün işte 45 civarında arıcı kadın var, bunların 8 tanesi kooperatife ortak oldu.

Diyeceğim bu kadar diyeyim. Meramımı anlattım, biraz da uzun tuttum. Çok özür diliyorum herkesten şey yaptığım için.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Güzel bilgiler, çok da faydalı oluyor ama zaman problemi de olunca...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Ben bir şey ilave etmek istiyorum.

BAŞKAN – Hemen, kısaca...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Murat Bey’le bu çalışmaların içerisinde Bakanlık olarak biz de elimizden gelen desteği sağlamaya çalıştık ama burada çok önemli bir şey vardı, gerçekten Özyeğin Vakfı kurulan dernekte, arkalarında sürekli durdular ve bu güç o kadınlara geçti. Şimdi, en önemli noktaya vurgu yaptınız aslında, ağır ağır çekilmeye başladıktan sonra vermiş olduklarınızın, o gücün etkilerini görmeye inşallah başlayacaksınız. Çok şanslılar çünkü ürettikleri ürünleri pazarlama konusunda da çok büyük destekleri oldu.

Kavar’daki kurulan, Bitlis Kavar’da konuştuğumuz zamanlarda kurulan bu kooperatifte de ağır ağırdır tabii, kooperatifleşme çok kolay bir şey değildir ama her iki ildeki çalışmalarda desteğiniz çok fazla ve bunlar da hani diğer kooperatiflerle çok böyle eşitlenecek bir durum değil çünkü diğer kooperatifler sizinki kadar mentörlük desteğini alabilen sayımız çok çok az. O nedenle, örnek çalışmalar yaptınız, ben de Bakanlığım adına teşekkür etmek istedim sizlere.

BAŞKAN – Siz sunuma başlamadan önce, Ayşe Vekilimiz katıldı, kendisine bir söz vermek istiyorum.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ben öncelikle özür diliyorum. Bir başka programımla çakıştığı için gecikerek geldim. Kusura bakmayın.

Burada tanıştığımız, daha önce birlikte çalıştığımız arkadaşlarımız var, yeni tanıştıklarım da var. Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Daha önceki çalışmalarımın dolayısıyla Türkiye’de sadece 4 ile gitmedim, 4 il dışında Anadolu’nun hemen her ilinde bir şekilde bir yerinden tutarak çalışmaların içinde oldum ama kendi şehrim özelinde birkaç hususa dikkat çekmek istiyorum özellikle kırsal kalkınma noktasında. Bu Komisyonun kurulması konusunda da çok isteklilerden biriyim ben de. Özellikle bu Komisyonun çıkaracağı bir raporun elimizdeki bütün çalışmaları, verileri güncelleme...

BAŞKAN – Komisyonun kurulma fikri Ayşe Hanım’a ait.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yani Emine Hanım da çok gayret etti çünkü o da alanı çok iyi bilen bir arkadaşımız ve iyi bir çalışma süreci götürdü Komisyonunda ama ben birkaç hususun –muhtemelen aynı şeyler söyleyeceklerim ama- altını hızlı hızlı çizmek istiyorum. Benim şehrim batıda bir şehir ama şöyle bir özelliği var, lehçeleriyle beraber 22 dil konuşuluyor, Düzce çok kozmopolit bir şehir. İnsanlar daha ilk tanışırken ilk soru “Ne milletsin?” diye sorarlar yani alt kimlik çok önemlidir benim şehrimde. İnsanlar ilk söylerken hatta Çerkez’im bile demezler “Adıgeyim” der, daha alt boyunu, alt boyunu, alt boyunu söyler. Siz eğer Çerkez’in alt boyunun ne olduğunu bilerseniz bilirsiniz onun ne olduğunu, alt kimlik o kadar belirgin bir özelliktir ama bu biraz kültürel noktada kaldığı için çok çatışma yaşanan da bir şehir değil çok şükür.

Ben birkaç hususu hemen hızlı hızlı geçmek istiyorum vakit almamak adına. Bir defa, şu var: Bunu sadece batı diye sınırlamak da istemiyorum bunu pek çok Anadolu şehrinde de gördüm. Bir defa, kadınlar değişime, dönüşüme çok açıklar, çok cesurlar yani Ankara’da ya da İstanbul’da masada oturduğumuzdan çok daha cesurlar oradaki kadınlar ama şundan çok rahatsız oluyorlar: Tepeden inmece yani sorunu bizim tanımladığımız yaklaşımdan çok rahatsızlar. Aslında burada tecrübeler çok önemli -alan çalışanlarıyla aynı şeyleri konuşacağım, tekrar olacak biliyorum ama- sorunu onların tanımlaması çok önemli yani sorun ne, bizim tanımladığımız sorundan öte.

Bir başka konu, erkekleri sürece dâhil etmek çok önemli bir konu. Zaten Murat Bey’in sunumunda da vardı o, çatışarak değil, erkekleri de dönüştürerek süreci yönetmemiz çok önemli çünkü çok steril alanlarda yaşıyorlar ve o alanlarda sürekli bir erkek çatışması onları orta ve uzun vadede korkutan bir şey. Aslında hayatın her alanında böyle yani erkekleri de sürece dâhil ederek ve dönüştürerek bunu yapmak onlarda daha öz güven getiren bir şey.

Bir de tabii sosyolojik ve demografik çeşitliliği çok dikkate almamız gerekiyor. Ben kendi şehrimden söyleyeyim, bir Çerkez köyünde uyguladığınız yaklaşımı, Çerkez kadınlarına uyguladığınız yaklaşımı Karadenizli kadınlara aynı yaklaşımı uygulayamıyorsunuz. Karadenizli kadının ömrü hayatı dağda, bayırda, bahçede, ahırda geçiyor ama Çerkez kadınının ev içi kültürü daha yüksek yani o kadını kolay kolay ahıra sokamıyorsunuz, kadın-erkek ilişkileri de çok farklı, onun için bu demografik çeşitlilik çok önemli. Hele benim ilim gibi bir şehirde tek bir prototipi işte uygulayalım şu köylere diyemiyoruz. Onları mutlaka bir revizyondan geçirmemiz gerekiyor.

Bir başka konu, kız çocuklarının eğitime erişiminde anneler çok etkinler, kırsalda özellikle. Çok küçük bir örnek vereyim, şehrimde eğitim ağırlıklı çalıştığım için söylüyorum, geçen yıl Düzce’nin tamamından sağlık grubu yani diş hekimliği, eczacılık ve tıp fakültesi kazanan hepi topu 11 çocuk varken bizim uyguladığımız bazı projelerle bu sayıyı bir yılda 44’e çıkardık çünkü ailelerin motivasyonu düşük olduğunda –tüm gençler için söylüyorum bunu ama- kız çocuklarında iyi eğitime ulaşmaları çok geride kalıyor. Yani “Anne ve babanın doktor çocuğu mu olacak ya da mühendis çocuğu mu olacak?” motivasyonu, aksi hâlde iki yıllık ön lisanlarla falan geçirtilen bir eğitim süreci var. Annelerin motivasyonunu artırdığımızda kız çocuklarının iyi eğitime, kaliteli eğitime ulaşımının da arttığını gördük.

Bir de tabii, sürdürülebilirlik çok önemli yani başlıyoruz, onların da “kooperatif” ismine ön yargıları vardı ondan kaynaklanıyor, yani bunu kooperatifi ilzam etmek için söyleyemiyorum, sürdürülebilirlik olmadığında çok demoralize oluyorlar ve bir sonraki adım için örnek teşkil ediyor. O anlamda, sürdürülebilirliği de mutlaka hani masadaki parametrelerden biri olarak görmek gerektiğini düşünüyorum.

Bir de şey önemli, bizim şehirde çok ihmal ettiğimiz bir konu, şehirde çocuk yetiştirenlerin, ailedeki tüm bireylerin hakları kadar görevleri olduğunu biz şehirde ihmal ediyoruz, biz çocuklarımızı çok prenses ve veliaht gibi yetiştiriyoruz ne yazık ki orta sınıf ve üstü özellikle şehirde. Hani “Ben çektim çocuğumu çekmesin.” diyen bir çocuk figürümüz var ama Anadolu’ya gittiğinizde çocuk figürü bambaşka yani 5-6 yaşında çocuk artık aile işçisi yani kardeşine bakıyor, ahırını temizliyor. Babam 10 yaşında köyden ayrılmış ama bir ayağı köyde olan bir çocuk olarak büyüdüm İstanbul’un orta yerinde ama ben her yaz tatili babam sırf bizi terbiye etmek için köye en az bir ay bırakırdı, dedemin hayvanlarına çobanlık yapardım yani ilkokulu bitirene kadar, bunun bende çok büyük katkısı olduğuna inanıyorum. Babam 10 yaşında ayrılmış köyden, ben İstanbulluyum ama 10 yaşına kadar olan süreçte yaz tatillerinde bir ay bile olsa hayvan bakıyor olmanız ya da işte fındık bahçesine yemek götürüyor olmanız –Karadenizli bir ailenin çocuğuyum- çok kıymetli bir şey yani şahsiyetinize çok katkı veren bir şey. Anadolu’da bu konuda bizden iyiler. Eğri oturalım doğru konuşalım, çocuk yetiştirmek ve çocuğun sorumluluk sahibi olması konusunda bizden çok daha iyiler. Bunu çocuk işçiliği olarak görmemek ama aile içinde eşit sorumluluk almak, yaşına uygun sorumluluk almak olarak tanımlamak zorundayız yani bunun bir işçilik, istismar noktası olmadığındaki kırmızı çizgimizi çok belirgin çizelim ama Anadolu çocuğa ev içi sorumluluk vermek noktasında şehirli kadınlardan ve şehirli ebeveynlerden çok daha iyi noktada. Kabaca söyleyeceklerim bunlar.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, geciktığım için de özür diliyorum tekrar, sağ olunuz.

BAŞKAN – Buyurun.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK – Çok teşekkürler.

Kısaca deneyimlerimizi paylaşmak istiyorum. Aslında buraya hazırlanırken sizlerin de katkılarıyla hep aklıma gelen şeydu: Gerçekten esas aktörler kırsalda yaşayan kadınlar. Dedğiniz gibi, ne yaşıyorlar, neye ihtiyaçları var, hangilerini sorun olarak görüyorlar, sorun olarak görmedikleri ama bir adım sonra engel teşkil edecek neleri yaşıyorlar orada? Genel olarak hani kötü de ekosistem olarak düşünürsek oradaki tüm kadınlar, çocuklar ve erkekler nasıl yaşıyor ve bütün bu güçlenmeyi belirleyen temel noktanın üretim biçimi olduğunu da düşünüyoruz biz, özellikle kırsalda. O yüzden, dedğiniz gibi köyden köye çok fark ediyor üretim biçimine göre.

Bizzat Kavar havzasında köylerde olma imkânım oldu benim, gençlerle çalıştım, kadınlarla, çocuklarla da görüştüm, ihtiyaç analizine gitmiştik. Tanışmak oldukça ayrı bir keyifti fakat hakikaten o köylere gitmeden oradaki kadınlar için proje üretiyorum demenin çok sağlıksız olduğunu rahatlıkla görebiliyorsunuz. Yerel STK’lar bunun farkındadır ya da yerel çalışanlar, sorunun sahibi olan kadınlar, bunun için aktif çalışan kadınlar farkındadır fakat bizim gibi ulusal çapta çalışan STK’lar ya da ulusal çapta çalışan diğer kamu görevlileri, özel şirketler çok farkına varmayabiliyor. En değerli deneyimimiz bizim, tarım danışmanlarıyla oldu, onlar zaten birlikte oluyorlardı kadınlarla ve köylerde bu iş birliğini çok güzel bir şekilde yerine getirdik.

Aslında AÇEV, eğitim yoluyla çocuğun yakın çevresini geliştirmek üzere kurulmuş bir vakıf fakat kardeş vakfımızla birlikte biz kırsalda 2010 yılında köylerde kadınlarla tanışmaya başladık. Orada muhtarla ilişkileri çok belirleyiciydi, orada erkeklerin muhtarla ilişkisi de bütün ortamı çok belirleyiciydi. Çocuklarla çalışma imkânı bulduk ve erkeklerle de kahve toplantıları üzerinden yoğun çalışma imkânı da bulduk, sohbetler de ettik. Temel noktalardan biri, ek olarak vurgulamak istiyorum,

sürdürülebilirlik meselesinde sanırım bir kere oradaki kadınları aktör olarak kabul ettikten sonraki aşama iş birlikleri. Eğer bir sosyal destek mekanizması, sosyal devlet anlayışı ya da tüm aktörleriyle özel sektörden STK'sına, oradaki tarım danışmanından muhtarına kadar bütün aktörlerin bir arada olmasını gerektiriyor ki bu çok kolay da bir iş değil fakat verilen emekler, Murat Bey'in anlattıkları, sizin anlattıklarınız aslında uzun vadede bu emeklerin karşılığının da alındığını gösteriyor. Yani önümüzü oraya yöneltmenin somut faydası olacağını düşünüyoruz.

Şöyle bir ilginç deneyimimiz oldu: Biz kadınlarla çalıştık, “Nelere ihtiyacınız var?” diye tartışırken, konuşurken, çok klasik gelecek ama eğitim, farkındalık, çok yönlü destekleme gibi konularda, dediğiniz gibi, kadınlar çok açıklar, çok daha cesaretliler, ihtiyaçlarını rahatlıkla paylaşıyorlar ve genç kızlar da dâhil yörede.

“Dere Tepe” ismini kadınlar buldu köyde yani programın ismini onlar verdiler ve çok sahip çıktılar programa. Okul varsa okul, ev ya da bahçe, neresi uygunsa uyguladık. Bu arada ulusal çapta çalışan bir STK için, bir eğitim STK'sı için bunlar müthiş tecrübeler. Biz kendimizi çok geliştirdik ve şunu gördük: Oradaki kadınlar aslında bütün o sosyalleşme içinde çok net kendilerini ifade ediyorlar, diyorlar ki: “Cami var, taziye evi var, okul var, kadın olarak toplanacağımız bir yer yok, mekân yok.” Dolayısıyla sosyal ve fiziki şartlara müdahale etmediğiniz sürece tek başına bir kalkınma projesi ya da kadın girişimciliği, tabiri caizse güdük kalacaktır.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Çok affedersiniz, hemen bir şeyi paylaşabilir miyim, unuturum sonra yani size, alanda çalışanlara bilgi olsun diye.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK - Yok, tabii, buyurun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Özellikle taşınalı eğitimden dolayı köy okulları boşaldığı için ilgili illerde özel idareler kanalıyla Millî Eğitimle yapılan küçük bir yazışmayla bu okullar bu tür alanlara kullanılabilir.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK – Tabii, tabii, evet.

ZEHRA TAŞKESEN LİOĞLU (Erzurum) - Biz Erzurum'da yaptık bunu.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Evet yani biz şehrimizde bunu yapıyoruz. Özellikle taşınalı eğitim olup okul boşalmışsa hem okulun, o binanın atıl kalmaması... Kur'an dersleri, dikiş, nakış diye başlıyorlar, birkaç sınıfın biri beceri kursu oluyor ama bir başkası onların bir araya gelecekleri alanlar oluyor. Ne kadar böyle alan varsa bildiğiniz bunları bu şekilde kullanmak çok pratik; hemen bunun altını çizeyim istedim.

AÇEV TEMSİLCİSİ MELTEM CANTÜRK – Çok teşekkürler, çok doğru.

Bir de her köyün kendi dinamiği, kendi fiziksel koşulları da ihtiyaçları da değiştiriyor sanırım yani coğrafyası ya da tüm üretim biçimleri. Kadın mekânları da şöyle doğdu: Kadınlar tamamen kendi inisiyatiflerinde kendilerinin rahatlıkla girip çıkacakları ve çocuklarının da orada olduğu bir yere ihtiyaç duyduklarını anlattılar ve 4 köyde kadın mekânı kurduk, hâlâ devam ediyorlar ve kendileri devam ettiriyorlar. Dolayısıyla hani eğer ihtiyaç analiziyse kadınlara sormak ama erkeklerle de konuşmak, paydaş olarak erkekleri de sizin dediğiniz gibi olumlu, destekleyici aktör olarak yönlendirmek. Yani orada sadece erkeklerle görüşmek tek başına işe yaramıyor, tabii ki ne diyeceğimiz, nasıl diyeceğimiz önem kazanıyor. Sosyal ortamı göz ardı etmemek; o 4 köyde ihtiyaç olan kadınların bir mekân ihtiyacıydı, onlar öyle ifade ettiler. Biz Herkes İçin Mimarlıkla iş birliği yaptık ve hatta Ormandibi köyünde “bizim yer” diyorlar kadınlar oraya, kendileri rahatlıkla gidiyorlar ve kendileri yönetiyorlar, halk eğitimden kurs istiyorlar. Bunun -Şengül Hanım'ın dediği gibi- öz güven getirici, cesaretlendirici ve bir sonraki girişimcilik gibi ya da üretime yeniden katılmak gibi aşamalar için önemli olduğunu düşünüyorum.

Şöyle fotoğraflarla göstereyim çünkü hemen hepsini anlattım size. Sürdürülebilirlik zaten bence hepimizin ortak sorunu, buna dair çok daha fazla çalışma yürütmek de durumundayız.

Erkekleri nasıl dâhil ettik burada görüyorsunuz -ama biraz küçük- kahve toplantıları, şu sondaki 2 tanesi. Kapalı, açık, bahçede, çay bahçesinde hiç fark etmedi. AÇEV eğitim uzmanları yine erkek uzmanlardı, gecelere kadar bayağı kahve toplantıları yaptılar erkeklerle. Burada önemli bir değişim, dönüşüme onların da katılmasını sağladılar yani çok olumlu adımlar da attık bu anlamda.

Daha da güzeli -son, bitiriyorum- bütün bu kadın mekânlarını kendileri talep ettiler ve “Orada ne yapacaksınız?” diye sordüğümüzde hakikaten çocukları için mutlaka bir amaçları, bir fikirleri var, kendileri için de bilgisayar öğrenmekten tutun da “rahat rahat çay içip sohbet edeceğimiz bize ait olan bir yer” dedikleri için kadın erkek aslında Herkes için Mimarlıkla birlikte bütün bu mekânları kadınlar, erkekler imece usulüyle kurdular. Bir yandan da Özyeğin Vakfı da çalışmalarını yürüttüğü için ortak köylerde biz bu bütüncül yaklaşımı da uygulama imkânı bulduk. Açıkçası, kadın mekânlarını da toplum temelli hizmetin bir örneği olarak görüyoruz çünkü bizim için yeni bir deneyimdi, toplum temelli bir modelse bu, kadın mekânları buna örnektir diye düşünüyorum ulusal çapta.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Öncelikle ben sunumunuz için çok teşekkür ediyorum Meltem Hanım. AÇEV, benim yakından takip ettiğim ve çalışmalarına çok değer verdiğim bir kurum. Nihayetinde bir psikolojik danışman olarak, yıllarca da Millî Eğitim Bakanlığında rehber öğretmenlik yapmış bir eğitmeni olarak çalışmalarınızı çok değerli buluyorum, ürünlerinizi çok değerli buluyorum. Zaman zaman paylaştığınız sunumlarınız da oluyor, bunları internet ortamlarında da bulabiliyoruz, hepsi birbirinden değerli.

Yine Özyeğin Vakfına da ben çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten, baktığımızda, bu süreç öyle çok kısa vadede sonuç getirecek bir şey değil, uzun bir süreç ve desteklenmesi gereken bir süreç, siz bunu çok iyi kavramışsınız.

Erkeklerin eğitimi çok önemli. Çünkü kadınlar her hâlükârda bir şekilde destek almayı talep ediyorlar gerek eğitimle ilgili gerek psikolojik açıdan ama erkekler bu konuda daha kapalı, daha tutucu. Bu noktada onlara gösterdiğiniz özen, eğitime desteğe verdiğiniz özen gerçekten çok manidar. Bu desteklerle birlikte tabii ki bu amaçla gitmeniz çok daha farklı bir tepkiyle karşılaşabilirsiniz yani erken yaş evliliklerini engellemek adına gitseydiniz belki orada tutucu bir tavırla, bir blokajla karşılaşmış olabilirdiniz. Ancak ilerleyen süreçte bu yaptığımız eğitimlerle birlikte gösterdiğiniz çabanın kız çocuklarımızın eğitiminde önünü açması ve erken yaş evliliklerinin önlenmesi noktasında çok büyük katkısı olacağına inanıyorum, onun için de ayrıca teşekkür ediyorum.

AÇEV TEMSİLCİSİ CANTÜRK - Burada bir şey ekleyebilir miyim, çok sağ olun, çok teşekkürler. Toplumsal cinsiyet eşitliği meselesini genel bakış açısı lens olarak eğer kapsayabilirsek toplumsal cinsiyete duyarlı olmak da dâhil kadınlar orada ne tür üretimler yapıyor, ne tür görevleri oluyor, işte sabah erkenden kalkılıp geceye kadar erkekler neler yapıyor, kadınlar neler yapıyor... Yani bu toplumsal cinsiyet eşitliği lensinin mutlaka yaklaşımda olması gerektiğini de bizzat görmüş olduk. Bu çalışmalarda kadın mekânları kurulurken köydeki erkeklerin de bizzat imeceye katılıp yardım etmesi de aslında onun bir göstergesi diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Size sözü verelim.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRÜ ÖMER CEYLAN –Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sizleri şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Pardon, hemen başlamadan, Bursa İl Gıda, Tarım Hayvancılık Müdürlüğümü de, Şube Müdürlüğümü de özellikle davet ettim çünkü Bursa’da kamu olarak âdeta gönüllü çok çalışmaları var, o yüzden örnek çalışma olarak gördüğüm için davet ettim.

Buyurun.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRÜ İL ÖMER CEYLAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Başkanım, şimdi, toplumu oluşturan, toplumun yarısı kadın, yarısını da yetiştiren kadın yine sonuç olarak toplum, kadın, aile. Biz bu minvalde çalışmalarımıza başladığımızda bir proje ortaya çıkardık “Kırsal Kalkınmada Kadın Modeli” diye.

Şimdi, buraya davetinizden dolayı, dediğim gibi, öncelikle çok teşekkür ediyoruz, çok değer bulduk, değer gördük, bizim için çok ciddi bir motivasyon oldu, buraya gelmek için hazırlandık, heyecanlandık. Bu, bizim ve arkadaşlarımız, birlikte çalıştığımız ekibimiz için çok değerliydi, çok sağ olun ilginize.

Ben Bursa’dan buraya gelirken hikâyesi olan 2 kadınla birlikte yolculuk yaptım; biri birlikte çalıştığım değerli kardeşim Esra, Şube Müdürü olarak görev yapıyor. Onun da kendi profesyonel olduğu alanda da hikâyesi var ama bu kurumda da yazdığı bir hikâye var. Yine Sermin hanım, sizler de çok iyi biliyorsunuz, birazdan örnek hikâyesini paylaşacak sizlerle. Dinlemekten ve yanında olmaktan keyif aldığımız, zevk aldığımız, birlikte olmaktan mutlu olduğumuz insanlar. Komisyonun da ruhuna ve adına uygun olduğunu düşündüğüm için Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu...

Burada sizlere sunum yapma fırsatını müsaadeniz olursa Şube Müdürümüz Esra Hanım’a vermek istiyorum, çok teşekkür ederim, ben de konuşma hakkımı ona devretmiş olayım, sağ olun.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Sayın Başkanım ve değerli hazırunu kurumum ve şahsım adına selamlıyorum ve teşekkürlerimi sunuyorum.

“Kırsalda Kalkınma Modeli” olarak başlattığımız projelerimizi şöyle hızlı bir şekilde geçip ondan sonra federasyonla yürüttüğümüz projeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Çok da heyecanlıyım, heyecanımı mazur görün.

Toplumsal temeli kadınlarımız tarımla hayat buluyor projesi: Bursa kadın açısından şanslı bir şehir. İlimizde 66 tane üreten kadın derneği var. Biz bu projeye başladığımızda bunlardan 21 tanesi valilik bünyesinde kurulan Üreten Kadın Dernekleri Federasyonuna üyeydi. İl Müdürlüğünün talimatlarıyla ilk önce bu derneklerle ilgili durum tespiti yapma ihtiyacı hissettik ve bu noktada da köy köy gezip bu derneklerin eksikleri nelerdir, ihtiyaçları nelerdir, durum tespitini yaptık ve bu derneklerimizle ilgili bir yol haritası çizdik. Bu yol haritasında kadınlarımızı dinlediğimizde, başkanlarımızı dinlediğimizde ürünleri ürettiklerini fakat pazarlama noktasında sıkıntılar çektiklerini dile getirdiler. Bu arada bazı derneklerimizin üretim yerleri noktasında sıkıntılar vardı, kurum ve kuruluşlarla iletişimleri noktasında sıkıntılar vardı. Bazı derneklerin işletme kayıt belgeleri yoktu, logoları yoktu; dernekler kurulmuştu ama eksikleri vardı. Bu noktada da bu eksiklerinin giderilmesi noktasında Toplumsal Temeli Kadınlarımız Tarımla Hayat Buluyor Projesi’ni hazırladık. Bu doğrultuda Uludağ Üniversitesi, Bursa Ticaret Borsası, Bursa Perakendeciler Derneği, Bursa Ziraat Odaları İl Koordinasyon Başkanlığı, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası ve özel sektörde bir ortaklık yaparak projemize başladık. Dediğimiz gibi, ilk önce üretim yerleri noktasında... Biraz önce sayın vekilimizin dile getirdiği gibi Büyükşehir Belediyesi, Valilik ve Federasyonla bir protokol hazırlayarak okulların, eski, kullanılmayan köy okullarının dernekler tarafından kullanılması sağlandı. İlçelerdeki belediyelerle diyaloga geçerek bu okulların üretime uygun hâle getirilmesi sağlandı. Yani bu noktada ilçe belediyelerimizin çok katkısı oldu. Bu mekânlar tamamen bizim mevzuatımıza, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının mevzuatına uygun hâle getirildi ve daha sonra ürettikleri ürünlerin daha güvenilir bir şekilde sofralarımıza ulaşması için çalışmalar başlattık.

Gıda ve Yem Şubemizdeki gıda mühendisi arkadaşlarımızla birlikte yine derneklerimizin olduğu köylerde yerinde ve kurumumuzda eğitim çalışmaları yaptık. Hijyen, onların ürettikleri ürünlerle ilgili bizim mevzuatımıza göre uyulması gereken kuralları vardı. Bu noktalarda onlara bilgiler verdik, biz de onlardan çok şey öğrendik. Onların ürünleri, bir kere çok güzel, onlar sevgiyle yapıyorlar, katkısız. Katkısız ama şu anda kontrollü de oldular Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüzce. Ben hep öyle diyorum: Katkısız ama kontrollü ürünler.

Ondan sonra, tabii bu süreçte biz ilk önce 2016 yılında Bursa Tarım Fuarı'nda bir stant açtık. Sayın vekilimizin ve Tarım Bakanımızın da ziyaretleri oldu. Burada 21 kadın derneğimizin ürünlerini sergiledik ve Bursa protokolü ve Tarım Fuarı'na katılan bütün paydaşlarca çok büyük ilgi gördü ve standımız ziyaret edildi. Hatta orada şöyle de bir şey oldu: Oradaki diğer kurumlar ve kuruluşlar “Keşke biz de sedir getirseydik.” diye bizimle iletişime geçtiler. Hatta Sermin Başkanım bugün yöresel kıyafetiyle gelecekti, geldi hatta getirdik ama aracımız arızalandı, giymesine fırsat olmadı.

BAŞKAN – Ama siz örtüleri açıp gösterin burada.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Bizim bu proje gerçekten gönlümüzü koduğumuz bir proje, çok heyecanlandıran bir proje o noktada.

Şimdi buradan diğer yaptığımız projelere geçip slaytlar geldikçe hem de resimler var Sayın Başkanım.

Yine yerelde yaptığımız bir proje Kırıldaki Kadın Çiftçilerimizin Eğitimi Projesi Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Tarım AŞ, Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanlığı tarafından yapıldı. 17 ilçemizin 22 köyünde, 22 kırsal mahallesinde yaklaşık 700 kadına ulaşan bir eğitim oldu. Eğitim konularına bakıldığında kurumumuzun verdiği eğitimler: Organik tarım, iyi tarım uygulamaları, enzim yapımı, yetiştiricilik, hayvansal üretim, hijyen, ev ekonomisi konuları. Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğümüzün verdiği eğitimler: Kadında fırsat eşitliği, aile içi şiddet. Sosyal Güvenlik Kurumumuz tarım sigortaları konusunda eğitimler verdi. Bu projeye, yine, dediğim gibi, 17 ilçemizde köylerimizde kadınlarımızın gönüllerine dokunduk ve gerçekten onların elimizden tutmasını istediğimiz kadınlarla tanıştık. Hâlâ görüşmek istiyoruz. Tabii, onlara da yardım etmek istiyoruz ama bazı şeyler var. Ben burada arkadaşları dinlerken de notlar aldım, onları da daha sonra dile getireceğim. Yani sayın vekilim o bölgeyi de bildiği için, Orhaneli Karıncalı bölgesinde -sayın müdürümle de paylaşmıştık bunu- çok istedik ama bizim arazi intikalleri konusunda sıkıntı olması, üreticilerimizin ÇKS'ye kayıt yaptıramaması dolayısıyla bizim proje yapmamıza da engel olan durumlar var. Bakanlığımızın yaptığı “Genç Çiftçi”den yararlanan kadınlarımız çok fazla, çok başarılı projeler var bölgemizde. Yapmak isteyen kadınlarımız var, bunun önündeki bir engel de bu arazi intikallerinin olmaması ve Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlarının yapılmaması. Bununla ilgili de sayın müdürümüzün vasıtasıyla Bakanımıza da bir bilgi notu gitmişti. Sayın Bakanımızın da Bakanlığımızın da bu konuyla ilgili çalışmaları olduğunu biliyoruz. İnşallah en kısa zamanda bu sorunu da çözerek daha güçlü adımlarla kırsalda yürütebileceğiz diye düşünüyorum.

Diğer bir projemiz: Yine bu Kırıldaki Kadın Çiftçilerimizin Eğitimi Projesi'nden... Buradaki üstteki resimdeki sol köşedeki fotoğraf İnegöl ilçemizdeki bir kadın kooperatifi. 5 tane köyümüzün birleşmesiyle kurulmuş Oylat Boğazı Kadınları Kooperatifi. Bunların da çok güzel yerleri BEBKA tarafından yapıldı. Çok güzel bir kahvaltı salonları var, orada da çok güzel bir birliktelik var. Yine Sermin Hanım'ın 2002'de kurduğu Saitabat köyü kırsal turizme çok güzel bir örnek. Bu kadınlarımıza da örnek olarak bu kahvaltı salonunun açılması sağlandı.

Kıraç Arazilerin Kokusu Lavanta Projesi: Bu da dağ ilçelerimizden birinde, Büyükorhan'da Atatürk Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsüyle yaptığımız bir proje. 3 kadınıma birer dönümlük arazide lavanta yetiştiriciliği yaptırılacak, bunun sonunda da distilasyon makinesi alınarak lavanta yağı ve pazarlanması noktasında destek olunacak. Eğitim, Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığına sunduğumuz, Bakanlığımız ve oradan geçen bir projedir. Bu da onunla ilgili yaptığımız çalışmalar.

Kırsaldaki Kadınlarımız Federasyon Çatısıyla Değer Buluyor Projesi: Bu, bizim Federasyon ve kurumumuzun imzaladığı bir protokol kapsamında Federasyonla birçok proje yaptık, onlardan biridir. İçişleri Bakanlığına yaptık ve geçti. Bu kapsamda kadınlarımıza girişimcilik, müşteri odaklı satış, temel finans gibi eğitimler verilecek ve şu anda şehrin merkezinde kurduğumuz doğal ürünler satış noktasına bazı ihtiyaçları aldık. Projemiz 105 bin bütçeliydi fakat biraz törpüldü, 35 bine düştü. Bu hafta uygulamaya başladığımız bir proje.

Tarımda Üreten Kadınlar Güçlü Yarınlar Projesi: Bu da Sabancı Vakfına yaptığımız bir projeydi Bursa Üreten Kadın Dernekleri Federasyonu adına. Bu projemiz de çok ilgi gördü fakat bütçe yetersizliği nedeniyle askıya alındı.

Tarımda Genç Girişimci Kadınlar Güçleniyor Projesi: Eğitim, Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığının projesi. İlimizde 75 kadına KOSGEB girişimcilik eğitimi verildi ve bu noktada bir proje pazarı düzenlendi. İlk projemiz Ankara'ya gönderildi. Bu projelerden 7 tanesi de "Genç Çiftçi"den destek aldı.

BAŞKAN – 7 kadın.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – 7 kadın, evet, bu sene 2017'de destek aldı ve uygulanmaya başlandı.

Bu da yine proje pazarımızdan.

Şimdi bu KOSGEB'le ilgili de bir şey söylemek istiyorum. KOSGEB'de tarım sektörü yok. Tarım sektörü olmadığı için orada bizi tamamen TKDK, IPARD projelerine yönlendiriyorlar fakat IPARD projeleri kadınlarımızın gücünün yetebileceği projeler olmuyor. KOSGEB'de 50 bin liraya kadar hibe, 100 bin liraya kadar da sıfır faizli krediler veriliyor, kırsaldaki kadınlarımıza da böyle -gerçi Genç Çiftçi'de yapıyoruz ama- yine de yararlanmaları noktasında bir şey açılabilir mi bir soru işareti var.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Konuşalım biz bunları.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI NİMET KALELİ – KOSGEB'de destek yok demeyelim, yanlış anlaşılmasın.

Ben şunu ilave edeyim: KOSGEB'de destek var fakat KOSGEB'deki destek, ürünün yetiştiricisiyle...

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – İşlenmesiyle birlikte, yetiştiricilik yok diyelim. Yani bir kadın domates üretmek istediği zaman KOSGEB'den destek değil ama domatesten salça yapmak istediği zaman KOSGEB'den 30 bin liralık hibe desteği -hibe demeyelim, yanlış kullandım- KOSGEB desteğinden faydalanabiliyor.

Burada, tabii ki raporlarımıza gireceği noktalardan birisi de biz istiyoruz ki kadın A'dan Z'ye bir üretime başladığı zaman KOSGEB'den desteğini başından itibaren alsın ama şu anki onların mevzuatı ve uygulama şekilleri bu şekilde. Değiştirilemeyecek bir şey olmadığını da hatırlarsınız Sayın Başkanım, KOSGEB geldiğinde de ifade etmişlerdi, bu konu da bizim notlarımızın arasında.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yönetmelikten kaynaklanan bir şey mi, kanundan kaynaklanan bir şey mi?

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Mevzuat.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Mevzuatın hangi kalemi? Yönetmelik mi, kanun mu?

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Yönetmelik olması lazım.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yönetmelikse daha kolay.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Ona bakmamız lazım Başkanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI NİMET KALELİ – Şimdi, tabii, biz bireyselden bahsettik. Kadın girişimcilerdeki kasıt, girişimci kadınlarımız eğitim alıyorlar KOSGEB’den, İŞKUR’dan, dolayısıyla bireysel başvurmak durumundalar. Kooperatif olunca çeşitli farklı destekler de var tabii ki ama bireyselden Esra Hanım bahsettiği için, destek tamamen yok demeyelim, yanlış anlaşılmasın.

BAŞKAN – Esra Hanım, toparlar mısınız.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Tamam, hemen toparlıyorum.

Pazarlama noktasındaki sıkıntıdan dolayı, biz valiliğimizin büyük bir desteğiyle, Bursa merkezde Üreten Kadın Dernekleri Federasyonuna, başladığımızda 21, şu anda 22 olan derneklerimize bir doğal ürünler satış noktası açıyoruz. Bu noktada, dediğim gibi ürünlerin standardize edilmesi, etiketlerinin düzenlenmesi noktasında kurumumuz destek oldu ve “Bereketlim” markasıyla yarın açılışını gerçekleştireceğimiz Doğal Ürünler Satış Noktası’nı açıyoruz. Burada bütün derneklerimizin ürünleri “Bereketlim” markasıyla Bursa’ya ve Türkiye’ye geçecek, Türkiye’deki tüketicinin sofralarında nihayete erecek diyoruz.

Bu arada 2 yeni dernek kurduk, bunlardan birisi Karacabey ilçemizde Dağkadı ve Kurşunlu dernekleri. Bu, sosyal açıdan çok şey kazandırdı derneklerimizdeki kadınlarımıza. “Kahvehanenin önünden geçemiyoruz.” diyen kadınların -Karacabey’deki dernekten örnek veriyorum- köylerine tiyatro getirip, eşleriyle, çocuklarıyla izlediklerini bize söylüyorlar dernek başkanlarımız, biz de bunları duyunca çok mutlu oluyoruz.

2 dernek başkanımız muhtar oldu, bu nokta da çok önemli bir açılım sosyal açıdan.

“Bereketlim” markasını çok önemsiyoruz, çocuğumuz gibi oldu, inşallah Allah yolunu açık eder.

Yine YZB, Yerel Zincirler Buluşuyor Zirvesi’ne katıldık bu sene, 2017’de, Federasyonla birlikte katıldık. Burada, bütün perakendecilerden, Türkiye’deki bütün yerel marketlerin Federasyon ürünlerine talepleri var, inşallah güzel sonuçlar doğuracak diye düşünüyorum.

Ben, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Burada gerçekten kamu desteğinin çok önemli olduğunu biz de gördük çünkü dediğiniz gibi Karacabey’de Dağkadı Köy Derneği kurulurken, onun bir açılış programının yapılması, protokolün oraya gitmesi, kadınların orada söz alıp dernekleri hakkında açıklama yapması, gerçekten onları çok motive ediyor ve ondan sonra bizzat yanlarına gidip sürdürülebilirlik açısından verilen destekler de çok önemli. Yani burada, hem yerel yönetimlerin hem Tarım İl Müdürlüğünün hem de sivil toplum kuruluşlarının birlikte hareket etmesinin çok güzel sonuçlarını alıyoruz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI NİMET KALELİ – Esra Hanım aslında bir şey daha unuttu, bir proje daha var, şu anda çok yeni başlayan, Kırşalda Kadın Seyisler Yetiştiriyor Projesi. Elâzığ’da başlayıp 8 hipodromu olan

ile yayıldı. Bursa’da da bir hipodromumuz söz konusu ve yakın bir zamanda eğitime başlayacaklar. Tarım dışı alanda da kadınların istihdam edilebilmesi. Bu, Türkiye’de ilk kez yapılan bir proje. Şu anda Elâzığ’da ilk kadın seyislerimizi yetiştirdik, inşallah, Bursa’da da sayıya ulaşacağız diye sayın müdürüm bekliyoruz.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Ulaştık, pazartesi inşallah açıyoruz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI NİMET KALELİ – Çok güzel.

BAŞKAN – Vekilimizin vakti yok, bir söz talebi var, onu verelim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Evet, öncelikle tüm katılımcılara ben teşekkür ediyorum, değerli bilgilerinizi, tecrübelerinizi bizimle paylaşıyorsunuz. Dinleyebildiklerim çok değerliydi, dinleyemediklerimi de mutlaka tutanaklardan okuyacağım, lütfen siz de kusura bakmayın ayrılacağım için ama sizi zaten yerinizde ziyaret etmiştik, çok güzel çalışmalarınız var, biliyorum.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Bekliyoruz yine inşallah.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Kesinlikle tekrar gelmek isterim, çok çok güzeldi.

Çok teşekkür ediyorum, Meclis Danışma Kurulu toplantısına katılmam gerektiği için de ayrılmam lazım, izin istiyorum.

Sağ olun Başkanım.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRÜ ÖMER CEYLAN – Sayın Vekilim, burada emekle ilgili bir konu var.

Biz, kurumsal anlamda bize tevdi edilen görev çerçevesinde, insanların önündeki engelleri kaldırmakla ilgili bir şey yapıyoruz. Yoksa, yapılan şey, en değerli olan insanların canıgönülden verdikleri emek, biz buradaki engelleri kaldırmaya çalışıyoruz, bunun için mücadele ediyoruz.

Tabii, burada, şimdi, şahsınızda Bursa siyasetine, Bursa’da bize destek veren başta sizler olmak üzere hepinizin hakkını da teslim etmek istiyoruz, sizler de bizlerin önündeki engelleri kaldırıyorsunuz. Dolayısıyla, hep birlikte çalışmanın nelere mal olduğunu hep birlikte görüyoruz.

Burada, sektörüm adına, Bursa çiftçileri adına, bu projelerde yer alan herkes adına, şahsınızda tüm vekillerimize çok teşekkür ediyorum, bunu da böyle belirtmeden geçemiyorum.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Esra Hanım’a bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Satışı nasıl gerçekleşecek? Konsinye mi alacaksınız yoksa...

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Yok.

Bursa Üreten Kadın Dernekleri Federasyonu, şu gördüğünüz, resimde gördüğünüz market açıldı; burada, Federasyon, kadınların kırsalda ürettikleri ürünleri alıp, orada tüketiciye sunacak.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Doğrudan siz alacaksınız.

BAŞKAN – Sermin Hanım onu anlatacak, Sermin Hanım’a söz vereceğiz.

BURSA GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ŞUBE MÜDÜRÜ ESRA UZUN – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

Bir konu daha var size arz etmem gereken: Gümrük ve Ticaret Bakanlığının hayata geçirdiği bir düzenleme var. Buna göre market raflarının yüzde 1'i yöresel ürünlere ayrılmak zorunda fakat burada kadın ürünleri listede yok. Yani bu ürünlerin de listeye girmesini istiyoruz ki kadınlarımız daha güçlensin. Bu yüzde 1'in içinde bizim kadınlarımızın ürünleri yok şu anda, bu kadınların ürünlerinin de girmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Evet, Şermin Hanım'a söz veriyoruz.

Buyurun.

BURSA ÜRETEK KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN ÇAKALIOĞLU – Öncelikle, Sayın Başkanım, bu toplantıya, Komisyonunuza davetinizden dolayı çok teşekkür ederim.

Benim Bursa'da doğup büyüdüğüm kendi köyüm olan Saitabat Köyü, annemin babamın doğup büyüdüğü kendi köyümüz ve bu Saitabat Köyü... Belki televizyonda falan izlemişsinizdir. Burası kendi köyümüz fakat ben evlendim, eşim Bursalı.

Bursa'da otururken, bir gün, eşimle birlikte -Bursa'nın Cumalıkızık Köyü'nü biliyorsunuzdur-Cumalıkızık Köyü'ne misafir götürdük. Oradaki ortamdan çok etkilendim. Gerçekten çok güzel bir köy, tarihi bir köy fakat işleyiş tarzı çok hoşuma gitmedi. Hani, mekânlar kültürümüzü yaşıyor, tanıtıyor ama işleyiş tarzı, tamamen bireysel ticaret yapılıyordu orada. Ben etkilendiğimde eşime döndüm dedim ki: "Böyle bir şey bizim köyümüzde de olsa ne kadar güzel olur." O da "Kendi köyünüz, sahip çıkın, yapsanız keşke." dedi. Ondan da öyle bir desteği, sözü alınca, hemen aklıma bir anda dernek kurma fikri geldi çünkü günümüzde... Evet, eskiden insanlar imece usulü iş yapardı, birbirine yardım eder, her şeyini paylaşırdı, işini, ekmeğini paylaşırdı.

Şimdi, günümüzde dernekler ne yapıyor? İhtiyaç sahiplerine yardım ediyor, çocuk okutuyor veya kültürünü yaşatmak için dernekler kuruluyor. Bu anlamda, bunu dernek kurarak yaparsak daha resmî, daha ciddi bir kuruluş olur düşüncesiyle dernek kurma fikri oluştu ve bu derneği kurmak için birkaç tüzük araştırdım. Tüzükleri araştırıp, akabinde de köyümüzde... Biliyorsunuz, köylerde -biraz önce Başkanımızın bahsettiği gibi- her muhtarlık seçiminde böyle bir bölünmeler olur falan, onu kaldırmak için, dernek kurarken her aileden -bir de aileler lakaplarıyla anılırlar köylerde- birini arayarak, amacım orada birlikteliği sağlamaktı. Onlara "Bana destek olur musunuz, böyle böyle bir düşüncem var. Bir Cumalıkızık olabilir örneğin." dedim çünkü orada kadınlar gerçekten bir şeyler üretip satıyorlar ama bireysel yapıyorlardı o işi. Bizim köyümüz de şelalesiyle, havasıyla, suyuyla, doğasıyla çok güzel bir köy dağın eteklerinde. Artvin'den göç etmiş 1893 Harbi'nde dedelerimiz ve 4 hane olarak köy kurulmuş. Köyün ismi Saitabat ve bir büyüğümüzün ismiymiş, abat etmek, güzelleştirmek ismini oradan almış. Oranın geçim kaynağı da kestane ve çilekti. Kestaneler kurumaya başlayınca köy halkının gençleri şehre göç etmeye başlıyor, benim babam da o dönemde göç edenlerden. Fakat, tabii, köyümüzden hiç kopmadık, biraz önce vekilimin dediği gibi, yaz tatilleri köyümüzde geçerci. Onun için bahçeye, tarlaya da gittik, ekin de ekildi, hayvanların peşinde de koşuruldu falan. Evlendiğimde, dediğim gibi, eşim Bursalı olduğu için köyden biraz uzaklaşmıştım fakat eşim de köyü çok sevdiğinden hemen böyle bir fikrime onay verdi. Akabinde, kestane ve çilek kuruyunca göç eden aileler... Biz bu vesileyle, dernek vesilesiyle göçü engellediğimiz gibi geriye dönüşü de başlattık.

Bu derneği kurarken arkadaşları aradığımda, böyle böyle bir düşüncem var, bana katılır mısınız dedim. Sağ olsunlar, hepsi "Sen varsan biz de varız." dediler. Sonra tüzükleri araştırdım bizlere uygun tüzükler neler olabilir diye. Hatta o derneği kurmak için aradığımda bir tanesi dedi ki: "Tamam ablacığım ama -onlarından 2'si köyümüzün geliniydi, benim özgeçmişimi bilmiyorlar, ben de onlarınkini bilmiyorum- ben ilkökul mezunuyum, yapabilir miyim acaba?" Dedim ki benim de senden hiç farkım yok, keşke okutulsaydık ama okutulmadık diye evlere kendimizi hapsedip köreltmenin

anlamı yok, insan isterse her şeyi yapar. Dernek kurmak için de tahsile gerek yok. Allah yaratırken farklı farklı yeteneklerle yaratmış herkesi, bunlar birleşince inanıyorum ki çok güzel şeyler olacak dedim. “Tamam o zaman.” dedi ve kabul etti. Biz 9 kişiyle dernek kurmaya karar verdik. Dernek tüzüklerini araştırdığımda baktım bir adres gerekiyor. Tabii köyümüzde dernek kuracağız. Şelalemiz var ve şelalenin de hemen yan tarafı boş, kıraç bir arazi. Muhtarımıza burası kimin yeri diye sordum. Dedi ki: “Köyün yeri.” Bize verir misiniz dedim. “Ne yapacaksınız?” dedi. Dedim ki: Saitabat köyü çok güzel bir köy, bir Cumalıkızık örneği olabilir. Bu kadar çok piknikçi, gelen giden misafir var ama o gelen misafirlerimize hem kültürümüzü tanıtalım hem aile bütçesine katkıda bulunalım. Kadınlarımız bir dernek kurarak özgüvenlerini geliştirirken aile bütçesine de katkıda bulunacaklar ve köyümüze sahip çıkacağız her şeyden önce, kültürümüze sahip çıkacağız çok daha önemlisi. “Tamam, veririz ama dernek kurmak hiç kolay değil.” falan dedi böyle. Söz mü? “Söz.” Ondan sonra engeller çıkmaya başladı. Hadi karar defterine karar alın, bize verin dedim. “Azalar razı gelmiyor.” falan dedi, hep engeller... Tek tek onlarla görüşerek bir şekilde ikna ettim, pes etmedik. “Verelim, nasıl olsa bunlar üç beş ay sonra pes edecek, kapanacak.” gözüyle baktılar. Şimdi “En güzel yeri kadınlara kaptırdık.” diyorlarmış. Böyle bir şey de alıyorum.

Neyse, sağ olsunlar, yine de teşekkür ediyorum, verdiler. Tabii, boş, kıraç bir arazi, hiçbir şey yok. Bu arada tüzüğümüzü hazırladık, onay bekliyoruz.

Kadınlarımıza bu dernekçiliği, dernekçiliğin ne olduğunu anlatmam gerekiyordu çünkü köyümüzde bir kooperatif vardı, tarım kooperatifi. Genelde köylerde biliyorsunuz hep tarım kooperatifleri vardır. Bu kooperatife de kadınlarımız üye olmak istemiş, yapmamışlar. Bana birkaç ablamız geldi “Sen bir yol, iz bilirsin, bizi üye yapsınlar tarım kooperatifine ve başvuruda bulunalım.” dedi. Dedim ki kadın-erkek ayrımı diye bir şey yok, kooperatife kadınlar üye olamazlar diye de bir kanun yok, resmi kanalla bir başvuralım, dilekçe verelim. Ama şikâyet etsek kimi kime şikâyet edeceksin köyde? Herkesin ya ağabeyi var ya babası var ya dayısı var yani hep aileden birileri o kooperatifte üye. Hiç hoş olmaz. Hani, iç şey gibi olur böyle. Onun için ona gerek yok ama gelin biz derneği kuralım, kendi ayaklarımızın üzerinde durmayı öğrenelim önce dedim. Hatta kooperatife başvurduğumuzda, o zaman 30 lirayla, 40 lirayla üye olanlar dediler ki: “20 milyon veren üye olabilir.” Burada engel koymaktı amaçları. Onların kooperatifi onların olsun, biz ayaklarımız üzerinde durmayı öğrenelim dedim.

Bu düşünceyle derneğimizi kurarken bir toplantı yapıp da kadınlarımıza anlatmamız gerekirdi çünkü kooperatif ile dernekçilik farklı bir şeydi. Kooperatif ticari amaçlı bir kuruluş, dernekçilik ise önce gönüllülük arzu eder. Bunu anlatmak için de bir etkinlik yapalım dedim. Biliyorsunuz kadınlar, biz hepimiz hemcins olarak bir eğlence olunca daha kolay toplanırız. Dedim bir etkinlik yapalım. “Ne yapalım?” Nisan ayıydı bunu da düşündüğümüzde, işte derneğimizin tüzüğünü teslim ettiğimizde. Önümüzde 6 Mayıs var. 6 Mayıs’ta bir Hıdırellez şenliği düzenleyelim. O güne kadar da köyümüzde hiçbir etkinlik, şenlik yapılmamış. Neyse Hıdırellez şenliği düzenledik bir piknik alanında böyle. İşte bir çuval un aldık, yağ aldık, çok güzel eğlenildi, oynandı, kadınlar çok mutlu oldu, orada dernekçiliği anlattım. Dedim ki: Dernekçilik gönül işidir, gönüllü çalışılacak ama bir gün gelecek dernek sayesinde sizler para kazanacaksınız. O gün için belki inanan oldu, inanmayan oldu ama yani sonuçları gördükçe de... Beni tanıdıkları için de -biliyorlar ki samimi bir şekilde herkese elimden geldiği kadar destek olan biriyim- güvendiler ve biz 9 kişiyle kurmuş olduğumuz derneğimize “Tamam.” dediler, her geçen gün üye sayısı artmaya başladı. Tabii, yerimiz de boş, kıraç bir arazi. Dedim ki: Önce gönüllü çalışacağız ve dernekler ihtiyaç sahiplerine yardım edecek. Ama kimler bunlar? İhtiyaç sahibi olup yaşıldır, özürliüdür, öksüz çocuktur, okuyan çocuktur, ihtiyaç sahiplerine yardım edeceğiz. Genç, sağlıklı, evinde oturuyor, eli ayağı tutuyor “Dernek bana yardım etsin...” Yok öyle bir şey dedim. Evlenme çağına gelmiş ihtiyaç sahibi olan gençlerimizin ne eksikleri varsa soracağız, onların eksiklerini tamamlayacağız. Derneğin amacı bu olacak ama bir gün gelecek siz de ürettiğiniz ürünlerle para kazanacaksınız dedim.

Bu düşünceyle, sağ olsunlar, hepsi “Tamam.” dedi, hemfikir oldular, el ele verdik ve boş, kıraç bir arazimize şimdi derneğimizin yerini yapmamız gerekiyor. Hiçbir şey yok. Çöplük, piknikçilerin gelip çöpünü bıraktığı bir yer. “Ne yapalım?” İşte hafriyatını yapacağız, kamyon lazım, kepçe lazım, hepsi için, özel idareler vardı o zamanlar, başvurduk. Dediler ki: “Muhtarlara veririz ancak, siz derneklere biz böyle kepçe, kamyon yollayamayız.” Ben ısrarlı bir şekilde dedim ki: Muhtar mı olmamız gerekir bunları almamız için? Biz istiyoruz, köyümüzde vatana, millete hizmet etmek istiyoruz. Neyse pes etmeden kapılarını çaldık. Dediler ki: “Mesai saati dışında yollarız, siz cumartesi, pazar yevmiyesini verin, karnını doyurun, mazotunu koyun, çalıştırın.” Kabul ettik çünkü öbür türlü çok daha yüksek meblağlara çıkacaktı. İnanın plan, proje hiçbir şey yok, kıraç bir yer. Böyle sisli puslu bir hava, bir saat fazla çalıştırsak faydadır düşüncesiyle, çizmeler ayağımda, şemsiye başımda mümkün olduğu kadar tarif ederek “Burayı düzleyin, şurayı yapın...” Köyümüzün gençleri, delikanlıları, erkekleri karşıda bir çay bahçesi var, orada oturuyorlar. “Abla sen ne yapmaya çalışıyorsun? Sen buranın hafriyatının bile hakkından gelemezsin. Kolay mı zannediyorsun bu işleri? Kime yaranacaksın?” dediler. Diyorum ki: Biz Allah rızası için köyümüze, vatana, millete bir şeyler yapmak istiyoruz, özellikle kadınlarımıza. İnşallah bir gün gelecek, bize dua edenler olacak. Biz pes etmeden yolumuza devam ettik ve hafriyatın gerçekten kamyonlarca... Çünkü yamaç, kıraç bir yerd, o seviyeye getirene kadar böyle kademe kademe çok büyük hafriyat oldu. Bir gün geldi bize hakikaten teşekkür edenler çıktı. Farkında olmadan da bu arada Türkiye’de ilk defa -bir yıl sonra basın araştırmış- köy kadınına ait dernek kurmuşuz 2002 yılında. Bu bizi tabii çok mutlu etti, hani bir ilke imza atmak çok güzel bir şeydi ama sorumluluğumuz çok büyüktü. İlksin, başarılı olmak zorundasın çünkü “Benim tahsilim yok, mesleğim yok.” deyip de evinde oturan kadınlara örnek olacaktık ve bunu başardığımızı, bu sorumluluğumuzu yerine getirdiğimize inanıyorum. Gerçekten beş yıl bütün kadınlarımız gönüllü çalıştı ve gerçek ihtiyaç sahiplerine az da olsa bir miktar vermeye başladık. Dedim ki: Ürün yapacaksınız. Bak biz burada işte hafriyatını yaptık, taş duvarlarını yaptık. İşte taş duvarlarını yaparken eşimin eş dost böyle, işte firmalara bize taş verir misiniz, çimento verir misiniz diye soruyorum.

BAŞKAN – Sermin Hanımcığım, bir konuşmacımız daha var, böyle...

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Özet geçeyim, pardon, çok özet geçeyim. Çok özür dilerim.

BAŞKAN – Zaman da ilerliyor.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Tamam, tamam peki.

Biz bu birinci katına stantları yaptık, akabinde kadınlarımız ürünlerini getirdi, satmaya başladılar, orada satamadılar biz onlardan aldık, utandılar, biz satmaya başladık. Derken beş yıl sonra alt katımızı bitirdik. Dedik ki: Dernek amacına ulaştı, ihtiyaç sahibi olan, arzu eden gönüllü çalışır arzu eden ücretli çalışır. 35 kadınıma iş imkânı doğdu, gelip günlük, yevmiyeli çalışmaya başladılar. Akabinde üç yıl da böyle çalıştılar. Yerimiz, mekânımız yetmemeye başladı. Valiliğimiz o arada çok önem verdi yaptığımız çalışmaya, her gelen misafirlerini getirmeye başladılar, sağ olsunlar, vekillerimiz biliyorlar, bakanlarımız, derken “Burayı büyütün.” dediler. Biz proje hazırladık Avrupa Birliğine, maalesef projemiz onaylanmadı ve ona güvenerek de yola çıktık üst katımızı yapmak için. Daha sonra, bir kere inşaata da başlamış bulunduk “Kesin size çıkar, kırsaldasınız, kadınsınız...” Olmadı, olmayınca, başlamış da bulunduk, kendi evimizi ve dükkânımızı ipotek göstererek bankadan 600 bin lira kredi aldık beş yıllık. Bütün kadınlar tekrar bir toplantı yaptık, yeniden “Gönüllü çalışırız.” dediler ve yeniden gönüllü çalışırken “Söz vermiyorum ne kadar çalışılacağına dair.” dedim, bir buçuk yıl daha gönüllü çalışıldı ve üst katımızı bitirdik.

AÇEV ANKARA TEMSİLCİSİ SEDA YILMAZ – Bitirdiniz mi krediyi?

BURSA ÜRETEK KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN ÇAKALIOĞLU – Bu yıl bitti.

Yaptığımız, yaklaşık 700 metrekareye yakın bir kapalı alanımız var, kahvaltı veriyoruz, köy kahvaltısı, mantımız, reçellerimiz ve tabii o arada salça yapmaya başladık, ürün yapacağız, bir şeyler satacağız ki gelir elde edelim derneğimizi yapmak için, bütün kadınlar yine gönüllü çalışarak 1 tonla başladık, bu yıl 40 tondan salça yapıldı, her geçen gün artarak yapıyoruz, reçeller ona keza. Her şey doğal ürünler, tarhanalar, makarnalar, hepsi doğal, kendimiz yapıyoruz ve artık internet üzerinden satışlarımız var. Beş yıl sonra iktisadi işletmemizi açmıştık alt katımızda. Üst katımızda, inanın, artık kahvaltı salonumuz 700 metrekare yer -bahçeyle birlikte yazın daha da çok oluyor- artık sıra bekleniyor. 60 kadınıımız dönüşümlü görev alıyor ve bize “Talebelere burs veriyor musunuz?” diyorlar, ben diyorum ki: Biz, öyle internet kafelerde, bilgisayar başında, telefonlar ellerinde oynarken burs vermiyoruz. Talebelerimiz geliyorlar, hafta sonları -cumartesi pazar- çalışıyorlar, günlük yevmiyeleri 50 lira, ayda 400 lira ve bahşışler de onlara ait, aylıkları 500 liraya geliyor, böyle burs veriyoruz.

İhtiyaç sahibi, evlenme çağına gelen gençlerimize de soruyoruz, şu ana kadar ihtiyaç sahibi olan 17 gencimizden beyaz eşyasından tutun da mobilyasına kadar aldığımız var ve yaptığımız yatırım, binamız yaklaşık -eski parayla dediğim zaman 2,5 trilyon- 2 milyonun üzerinde büyük bir yatırım ve ahşap, otantik, sedirleriyle, bakır kaplarıyla, her şeyiyle çok güzel bir mekân. Aslında, bizim şeyimiz yok herhâlde.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – İçi dışı ahşap, ben gördüm.

BAŞKAN – Burada, bu dernek kurulduktan sonra diğer köylere gidip mentörlük hizmeti verdi bu sistemin kurulması için.

BURSA ÜRETEK KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN ÇAKALIOĞLU – Evet, bu arada, tabii, bunu duyan köylerimiz gelmeye başladılar “Bunu nasıl yaptınız?” diye. Televizyonlar geldi, ilk kez başarılı olunca pek çok kanal yer verdi bize, sağ olsunlar ve öyle bir tanıtımımız olunca da her köy... Biraz önce Elâzığ’dan bahsettiniz, Elâzığ dermek kurmak için bize geldi ve açılışlarına davet ettiler. Dün Afyon Belediye Başkanı aradı, davet ediyorlar. Balıkesir... Yani Türkiye’nin her ilinden, hatta Hollandalılar bile geldiler, yine valilik bir misafir getirmişti, ben anlatırken “Biz farkında olmadan Türkiye’de bir ilke imza atmışız.” dediğimde, dedi ki: “Avrupa’da bile bir örneği yok bunun. Nasıl başardınız? Biz bu başarı hikâyesiyle ilgili bir belgesel çekmek istiyoruz.” Aradan bir iki ay geçti, o da Hollanda’da İçişleri Bakanlığından bir müsteşarımız ve Hollanda’dan aradılar, dediler ki: “Belgesel çekeceğiz.” “Buyurun gelin, bekleriz, valilikten izin alın, biz hazırız.” dedik ve Bakanlıklardan izin aldılar, geldiler ve Avrupa’nın birçok ülkesinde yayınlandığı söylendi. Bu, Avrupa’ya bile örnek olan bir hikâyemiz oldu. Başarı hikâyemiz tüm Türkiye’ye değil Avrupa’ya bile örnek oldu ve akabinde, Bursa’ımızda, biraz önce Esra Hanım’ın dediğı gibi 66’ya ulaşan dernekler kuruldu, bunların 22 tanesi oldu hatta, 21 idi, 22’ye ulaştık, federasyonda. Sağ olsun, Valiliğimizin önderliğinde, Tarım İl Müdürlüğümüz ve ekibiyle, Esra Hanımlar, Bursa merkezde Vali Bey’e anlattık, dedim ki: “Her köy ürünü satamıyor.” Dernek kurdular bizden özenerek fakat ürünlerini pazarlamada sıkıntı çekiyorlar. Biz daha önce platform kurmuştuk. Platformken de her ay bir köyde toplantı yapıp onların eksikliklerini dinlemeye çalışıyorduk, neler yapabilirler yerinde görmek istedik. O arada, baktık ki Doğancı köyü kuskus yapıyor, daha doğrusu, BEBKA’dan proje kapsamında hibe aldılar, üç köy birleşerek “Türk Motiflerini Yaşatma” diye bir projeydi fakat kumaşlar ellerinde kalmış, satamamışlar, pazar bulamamışlar, o gün de bize kuskus ikram ettiler, dedim ki: “Bakın, kuskusunuz çok güzel, biz de yetemiyoruz, öğün yetiştiremiyoruz. Siz kuskusu fason çalışın bize, biz sizden alalım, paketleyelim, bizim üretim iznimiz de var, biz satalım.

BAŞKAN – Yarın mağaza açılışı var, bekliyoruz.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Evet, yarın açılışımız var.

AÇEV ANKARA TEMSİLCİSİ SEDA YILMAZ – Haberimiz olsaydı kesinlikle gelirdik.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Bir köy turşu satamıyormuş, bir köy bamyası... Derken, böyle dayanışma içerisinde, onlar fason çalışıyorlar, biz alıp satıyoruz ama şimdi Bursa merkezdeki doğal ürünler marketimizi de açıyoruz ve yarın inşallah açılışı hep birlikte yapacağız.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Esra Hanım söyledi, market değil mi?

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Evet. İnşallah burada tüm köylerimize de destek olacağız.

Tabii ki burada parantez içinde kadınlarımızı ödüllendirmek gerekir bu tür işlerde başarılı olmaları için. Her işin sonrasında, her salça yapımı, her reçel yapımından sonra geziler düzeledik. Şimdi, pazar akşamı da Alanya'ya tatile götürüyoruz, 2 otobüs. Ödüllendirince motivasyonları artıyor. Burada bu çok önemli. İnanın, biz, bir şeyden sonra Konya'ya götürmüştük, iki yıl sonrası ve o Konya gezimizde yaşlı büyükannelerimiz, ellerime ayaklarına sarılarak “Yavrum, sen bizi nerelere götürdün?” dediler. Biraz önce sizlerin de dediği gibi, belki evinden dışarı çıkmamış, köyünden dışarı çıkmamış kadınlarımızı oraya götürdüğümüzde ağlayarak bana teşekkür etmeleri benim gerçekten motivasyonumu artırdı. “Ne kadar teşekkür etsek az. Biz neredeyiz? Biz paramız da olsa buralara gelemeyiz, sana ne kadar teşekkür etsek az.” Ya eşi yollamayacak ya kendi özgüveni olmadığı için gidemeyecek ama şimdi, o kadar özgüvenleri geliştirdi ki Avrupa'ya bile gidiyorlar.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Hikâyemiz çok uzun aslında da, özet geçmeye çalıştım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

AÇEV ANKARA TEMSİLCİSİ SEDA YILMAZ - Çarpan etkisi olmuş gerçekten.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Evet.

Sağ olun, biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Hikâyeyi yerinde görmek lazım.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Bizim şelaleye inmek için eşler “Ayaklarınızı kırarız oraya, şelaleye inerseniz.” diyen erkekler şimdi artık eşleriyle gurur duyuyorlar.

AÇEV ANKARA TEMSİLCİSİ SEDA YILMAZ – Muhtar da herhâlde “Ben sağladım bu araziye, onun için kuruldu.” falan diyorlardı artık.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – O muhtar değişti ama sonra bana muhtar olmamı teklif ettiler, “Yok, beni aşar, köylerde çok kabul edilmez.” dedim ama sonra aza yaptılar. Muhtar olmayayım ama yönetime girerim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

BURSA ÜREten KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI SERMİN CAKALIOĞLU – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN - Şimdi, KADEM temsilcisini dinliyoruz.

Buyurun.

KADEM YÖNETİM KURULU ÜYESİ FATMA KÜBRA SARUHAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; çok teşekkür ediyorum.

Ben, anlatılan bütün bu başarı hikâyeleri için de bütün STK başkanlarını, bütün yönetim kurullarını, heyetleri tebrik etmek istiyorum.

Biz, Kadın ve Demokrasi Derneği olarak “toplumsal cinsiyet adaleti” kavramını yaygınlaştırmaya çalışırken, zihniyet dönüşümü yapmaya çalışırken kırsalda erken yaşta evlilik ve şiddetle mücadele etmek için “İnsafa gelin” ve “Çocuk yaşta gelin olmaz” kampanyaları yürütüyoruz ve inanıyoruz ki eğitimle kadınlarımızın önünü açabiliriz. Bu konuda çok farklı eğitimlerimiz var. Biraz ezber bozan eğitimlerimiz var. Özellikle birkaç tanesine hızlıca başlayacağım, vaktim çok kısıtlı, biliyorum.

Antep Sanayi Odasıyla yaptığımız bir iş birliğimiz çerçevesinde 30 kadına teorik bir forklift kullanma eğitimi verdik. 30 kadına simülasyonlu bir eğitim verdik ve hepsinin sertifikaları var, bugün istihdam sağladık onlara.

Bunun yanı sıra, yasal haklar eğitimi veriyoruz. Kırsalda eğitim haritası çıkardık, bölgelerin ihtiyaçlarına göre yasal haklar eğitimi düzenleyerek devletimizin kadınlara ve ailelere, çocuklara tanıdığı haklar konusunda onları bilinçlendirmeye çalışıyoruz. Bu yasal haklar eğitimine bu sene iş hukuku ve sigorta hukuku konu başlıklarını da ekledik, kadın istihdamını yükseltmek için, onları iş dünyasına heveslendirmek için böyle konu başlıkları da ekledik.

“Paramı yönetiyorum.” gibi bir projemiz var. Burada internet okuryazarlığı, finansal okuryazarlık eğitimleri vermeye çalışıyoruz çünkü her şey elektronik ortamda döndüğü için, bir hastaneden randevu almayı bile hızlı bir şekilde çözebilirler diye internet okuryazarlığı eğitimleri vermeye başladık.

Gene, bir projemiz daha var. Biraz batıdan bir proje ama bunu da doğu illerimizde yaygınlaştıracamız. Denizli’de, Denizli Büyükşehir Belediyesi ve Fırıncılar Odasıyla yaptığımız bir proje, “İstihdam İçin Yoğuruyoruz” başlığıyla altı yüz saatlik bir pıdecilik dersi veriyoruz. 600 saatten oluşan, pratik ve teorik derslerden oluşan bir pıdecilik modülü, halk eğitim merkeziyle yaptığımız bir iş birliği var bu projede. “İstihdam İçin Yoğuruyoruz”, bu Fırıncılar Odalar Birliği ve Büyükşehir Belediyesi işte, bizlere sarf malzemeleri sağlıyor, ustalarını veriyorlar, sağ olsunlar. Biz de kadınlarımızla bir araya getirerek proje sonunda istihdam yaratmaya çalışıyoruz. Kursiyerlerimizin kendi iş yerlerini açmalarını sağlıyoruz bu İstihdam İçin Yoğuruyoruz Projemizle.

Gene başka bir projemiz, doğu illerinde özellikle odaklandığımız okul aile birliklerinde kapasite geliştirme eğitimi veriyoruz. Rol modellerden oluşan bir ekip kurduk kendi üyelerimizi değerlendirerek, faydalanarak çünkü biliyoruz ki yapı taşı aile, ailenin yapı taşı kadın, anne olduğu için öncelikle onların eğitimini özellikle vurgulamak için aile birliklerine kapasite geliştirme eğitimi veriyoruz.

Genç KADEM de bir yandan çalışıyor, gene doğu illerinde 12 tane ilde, ilçede kütüphane kurdular, kütüphane desteklerimiz var. Gene o illerden gelen yurtlarımızdaki öğrencilere burs veriyoruz.

Başka, çok kısa bir şekilde, hızlıca aktaracak olursak, yapmak üzere olduğumuz bir proje daha var, genç kızlara yönelik bilişim eğitimleri. Bu da geleceğin sektörlerinden olduğu için bu konuya eğilmek istedik.

Gene, son olarak da “İnovasyonda Kadın” diye bir projemiz var. Bu, TÜBİTAK Marmara Teknokentle yaptığımız bir iş birliği, fikri olan kadınlarımıza açık, her sene yaptığımız bir proje, bu sene 3’üncüsünü yapıyoruz. 400 başvurudan finalde 30 tane en parlak fikri seçiyoruz. Onlara MARTEK bünyesinde girişimcilik kampı veriyoruz. Kampın sonunda 30 finalistten 5 finalist, proje seçiyoruz ve her birine 25 bin TL hibe veriyoruz fikirlerini iş hayatına uygulayabilsinler diye.

Biz, devletimizin de yürüteceği bütün politikalarda KADEM olarak iş birliğine de açık olduğumuzu bir kere daha söylemek istiyoruz. Hedef çok büyük, hedef 2023'te kadın istihdamını yüzde 41'lere yükseltmek. Bu bilinçle elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.

Ben daha fazla vaktinizi almak istemedim, çok yorulunuz.

İyi çalışmalar efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Size çok hızlı sunum yaptırıldı.

KADEM YÖNETİM KURULU ÜYESİ FATMA KÜBRA SARUHAN - Evet, bilmiyorum unuttuğum var mı ama...

BAŞKAN – Her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Buradan hep beraber yemeğe inelim inşallah, birlikte yemek de yeriz, ondan sonra...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ - Sayın Başkanım, ben bir duyuru yapmak istiyorum izin verirsiniz.

BAŞKAN – Tabii, duyuruysa yapın.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Dünya Kadın Çiftçiler Günü nedeniyle Bakanlığımızın -siz ödülün bahsettiniz- Girişimci Kadın Çiftçiler Ödül Töreni yapıyoruz 18'inde Ankara'da Sayın Cumhurbaşkanımızın eşlerinin katılımlarıyla. Burada 5 tane önemli kategorimiz var. Bunlardan, hatta misafirlerimizden Bursa bir kategoride ödül alacak, Düzce bir kategoride ödül alacak, bunu da buradan söylemiş oluyorum.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ama bizimle ilgisi yok bu ödülün yani çiftçi kadınların becerisiyle ilgili.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Tabii, şimdi, girişimci kadın...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Çilekti herhâlde.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI EĞİTİM, YAYIM VE YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Lahanayla ilgili olan Tirilye Kadın Kooperatifimiz de başarılı kadın kooperatifleri içerisinde ödül alacak. Bizim ödüllere, kadınlarımızı görünür hâle getirmeye de oldukça önem verdiğimizizi belirtmek istiyorum.

Herkes çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.24

